

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK A DAGBLADET

Reedel, 7. jaanuaril 1972

Nr. 1 (3689)

14. aastakäik

Uus peapiiskop astus ametisse Kutse koostööle

Eesti ev. lut. kiriku konsistooriumi koosseisul 28. detsembril otsustati kinnitada kirikukogu valimised ja koostada valimistulemus samas päeval, s.t. et uus peapiiskop Konrad Veem astus vormiliselt samast päevast ametisse. Konsistoorium soovis uuele kiriku juhile enne ja edu tema tegevuses ning avaldas erilist tinnu emerituuri siirduvalle senisele peapiiskopile Johannes Oskar Laurile osutatud teenete ja töö eest.

Uus peapiiskopi ametisse kinnitamine oli selle konsistooriumi viimaseks aktiks. Vastavalt kiriku korrale lahkus konsistooriumi koosseis — abipresident G. Redi, assessoriid R. Kiviranna, A. Hinnu, J. Aunver, R. Koolmeister, R. Kleitsman, T. Künnapas ja V. Palm. Uue peapiiskopi üheks esimeseks sammuks on moodustada uus konsistoorium ja esitada see kirikukogule kinnitamiseks. Tänavaliseit toimub see kuu-poolteise jooksul.

Eesti Päevaleht palus peapiiskop

Konrad Veemilt lühikest sõnavõttu tema ametisse astumise puhul. Ta rõhutas, et tal on raske midagi konkreetset ütelda hetkel, mil ta alles ainult vormiliselt on uutesse ülesannetesse astunud. Järgnev töö kirjutab ette ülesannete sisu. Peapiiskop märkis:

— Ülesanne, mis mulle osaks sai, on määratu. Aga see polegi ühe isiku sooritada, vaid ainult paljude usalduslik koostöö võib anda teatavaid tulemusi. Meid kandku kiriku eestpalve.

Ülesande keerulisus on tingitud erakordsetest oludest. Mälsed arusaamised ja olud on kõikidel aladel selle vastu, et püsiksime iseseisva ja sõltumatu eesti kirikuna. Veidi enam kui kuusikümne kogudust asub välal Euroopas, Kanadas, Põhja- ja Lõuna Ameerikas, Austraalias. Iga kogudus liikmeskond on omakorral hajutatud suurel maa-alal. Kes suudaks, inimlikult mõeldes, neid koon-
Järg. ltk. 8

Peapiiskop Konrad Veem astus ametisse konsistooriumi kinnitusega kirikukogu valimistele 28. detsembril.

Eestlase-mörva planeerijaist on üks arreteeritud

Stockholmi kriminaalpolitsei on kinni võtnud ühe 48-aastase endise vangl, keda kahtlustatakse Hågerstemi-mörva planeerimises. Grafoloogid eksperdid on nimelt kindlaks teinud, et mees on aidanud koostada kirja, mis läkitati mõrvapäeval eestlasele. Kirjale oli alla kirjutatud "kriminaalassistent Friberg", keda mitu tegelikult ei eksisteeri.

Kiri oli varustatud tapetud eestlase täpsete elulooliste andmetega, kaasaarvatud tema isikunumber ja jähtis üsna usutava mulje. Kirjas oli öeldud, et eestlane peab just sel päeval kodus olema, kuna "kriminaalassistent Friberg" soovib teda üle kuulata ja ühtlasi ka teatud läbiviimist teostada.

Stockholmi kriminaalpolitsei aga ei pea võimalikuks, et 48-aastane ise võitis eestlase surmukultustamisest osa. Seevastu aga oli ta paljude oma kontaktide kaudu täiesti teadlik sellest, millega mõrvatu tegeles. Vanglas olid nad teatud aja koos ja parimad sõbrad.

Vägivaldakte arreteeritu pole varem sooritanud, küll on ta aga olnud "andmeteandja" Stockholm kõige

jõhkramatele gangsteritele. Ta on end ka varem nimetanud "kriminaalassistentiks" ning seejuures kasutanud nime Friberg.

Politsei on ka kindlaks teinud, et eestlast ajasid millegipärast laga mitu "verejanulisi" isikut. Oletatakse, et need, kes "politseidena" pidid eestlase korterit läbi otsima, tulistasid esimese lasu kogemata.

See tabas eestlast paremasse külge. Selles olukorras nähtavasti ei jäänud gangsteritel muud üle kui eestlast surmata "et teda lõplikult vaigistada". On nimelt konstateeritud, et teda tulistati veel kolm korda, kusjuures kõik need lasud olid surmava toimega.

Majas, kus mõrvadraama aset lei-
Järg. ltk. 2

Lätlane süüdistab

HAMBURG (EPL) — Suures saksa päevalehes "Bild" avaldati intervjuu lätl pagulasarsti dr. Lilla Skultans-Lindega ühenduses Kremli juhtiva läti rahvusest tegelase Arvids Pelshe osavõetuga Lääne-Saksa Kommunistliku Partei kongressist, kus ta oli N. Liidu ametlikult esindajaks.

Dr. Skultans-Linde süüdistab intervjuus Pelshe kümnet tuhandet lätlaste küüditamises Sibirisse ja sadade inimeste mahalaskmiskis andmises, nende hülgas läti kommunistid. "Ka mu ise küüditati tema korraldusel Arhangelskisse ja Vorikutasse, kust ta pimedana tagasi tuli alles 13 aastat hiljem", ütles läti arst.

Klauson saatis Kossoginit

Ajasel Skandinaavia reisi Taani ja Norrasse oli N. Liidu peaministri Kossoginil saatjaskonnas ka okup. Eesti "peaminister" V. Klauson. Nähtavasti näitamaks, et Eestil kui Skandinaavia maade ajaloolisel aabril, on mingi "eriseisund".

Quislingpeaministri lantsseerimine oli ilmses ühenduses ka Kossogini viidetega pressikonverentsidel eestlastele, lätlastele ja leedulastele. Teatavasti oli Klauson Kossoginil kaasas ka Londonis, kus kaubeldi Balti kul-lal pärast.

Uue Eesti Maja avamiselt. Ettevõtjate delegatsioon tööb lülekorvi meenutamiseks, et Eesti Maja aktsioon läks käiku selle ühingu kaudu oma alguses tookordse esimehe Ernst Seimi algatusel. Pildil annavad Ernst Seim (Eesti Maja vanematekogu auesimees) ja Ettevõtjate ühingu esimees Juho Jäämä üle õnnitlustiili, mida vastu võtavad Eesti Maja esimees Meemo Trepp ja eelmine esimees ning praegune vanematekogu auesimees Voldemar Kask. Vasakul vaatavad pealt Ettevõtjate juhatusliikmed Aleksander Surkevits ja Vold. Krüppelman ning Eesti Maja direktor Boris Görman. (EPL-foto Lepper).

Uus Eesti Maja LÄKS KÄIKU aastavahetusel

Stockholmi eestlastele oli aasta lõpp erilise tähendusega, kuna see tanges kokku uue Eesti Maja kasutusele võtmisega Vallingatan nr. 34. Samal ajal on lammutamismasinad juba energiliselt töötamas vana, Regeringsgatani Eesti Maja lammutamisega. Uue maja avamine kolmapäeval, 29. detsembril tõi kokku üle 200 inimese, kes esmakordselt täitsid uue nädala ja ajakohase saali viimse koha. Ametisse astunud uuele peapiiskopile Konrad Veemile oli maja ünnistamine esimeseks ametiläituseks — ortodokskombe järele pühitses maja praost Arbo Nael. "Õnnistan selle maja eestlaste rahvuslikuks koduks," ütles peapiiskop.

Eestlasi kogunes varakult, et jõuda uutes ruumides ringi vaadata. Avamise puhul olid avatud ka uues Eesti Majas asuvad Eesti Päevalehe, Eesti Kultuurikondide ja Stockholm Eesti Ev. Lut. Koguduse ruumid.

Üldine hinnang oli: "Ruumid on head ja ajakohased. Eestlased on astunud sammu edasi".

Nagu Ernst Seim, Eesti Maja muu-
retsemise käikupaneja ja esimene esimees ütles oma tervitussõnavõtus, on nüüd "kolmas vahetus" Eesti Maja juhtimas — "teise vahetuse" tee-

nekaale esimehele Voldemar Kaskile, kes organiseeris rahvusliku kapitali kogumise, mis võimaldas esimese Eesti Maja teostamise, andis "kolmanda vahetuse" esimees Meemo Trepp üle vanematekogu auesimeheks valimise aadressi, nimetades teda "Mr. Eesti Majaks", sellisena kui ta on personifitseerinud Eesti Maja.

Eesti Maja avamiselt oli rohkesti tervitajaid, kes rõhutasid selle asutuse üliisuri tähtsust. Seda näitas ilmekalt kahe maja vahel tek-

kinud "vaheag" kus eesti selts-kondlik ja kultuuriline elu kaotas oma elavuse.

Uues Majas, uutes, mõnusesat ja ilusates ruumides, mille üle võivad eestlased tunda uhkust, kahtlemata algab uus pulbitsev elu ja nagu abiesimees Leo Moks lõpusõnas tähendas, ootab Eesti Maja eriti noore sugupõlve juurdetulekut. Ka nendele saab uus Eesti Maja tulevikus anda oma ruume. Loo avamise kirjeldusi ltk 11.

HÄÄD UUT AASTAT soovib EESTI PÄEVALEHT

Eep 205

EPL 7. jaanuaril 1972

Uude aastasse

Uus aasta seisab meie ees raamatuna, mille eesliht on juba avatud, kuid mida peale veel lugema hakatud ja mille lõttu keegi selle siisu ei tea. Meie, eestlastele seisis sellel esilehakkajal rõõmustava faktina Stockholmis uue Eesti Maja käikmine, mis Stockholmis osas töötab normaliseerida järele seltskondlikku ja kultuurilist aktiivsust, millel alati on olnud oma kaasatõmbav faktor ka teiste keskkonda. Avanevad väljapaistvad ka lähemas tulevikus kodutajad noorte tegevusele ruumide muretsemiseks, samuti eesti laste- ja lastepäevakodu korraldamiseks Eesti Majas.

Ja siis algas Eesti ev. luteri kirik uut aastat uue kiriku juhiga, kes astus ametisse ja hakkab moodustama uut kirikuvallust. Vana sõna ütlevad, et uus luteri pühb hästi — igal juhul on ka siin oodata uut energiat ja aktiivsust.

Göteborgis on Eesti Maja tegevus juba välja kujunenud ja kahtlemata kujunenud eestlaste tegevuse järjekindluse kindlustajaks. Ei ole siis ime, kui ka Lõuna-Rootsi eestlaste kodu töisemalt planeerib oma Eesti Maja loomist Lundis, kättesaadavas kauges paljudele sealselele keskkonnale.

Nii võib konstateerida, et meie ei ole kaotanud oma aktiivsust ja algatusi. Kõnime, on vaid kontinuitaalsed kindlustamine eestlaste rahvuslikus tegevuses, s.o. et vanevatele aastakäikudele, kes asja on senini oma õlgadel kannud, tuleks peale uusi, noori jõudusid. See on hädavajalik mitte ainult seltskondlikult aktiivsele aktiivsusele, vaid ka eesti rahvusrühmi kui kohaliku minoriteedi üldises taotlusel: Pind on muutumas soodsamaks, vähemuste soov arvestatakse rohkem ja kui meil jääb jõudu, siis kahtlemata saame ka meie tuleviku rohkem riigi- ja omavalitsustega oma kultuuritegevuses. Kuid see tegevus peab looma ka faktiliselt olemas olema, samuti kui peab olema küllaldaselt lapsi eesti koolides, kui nende tegevust tahetakse jätkata. Teame, et selles osas on olnud raskusi ja seljapärast, et osa noori vanemaid ei ole oma lapsi toonud eesti koolidesse. Stockholmis on selles osas just noored ise alanud aktiivse noli kooli toetamiseks, mille esimeseks tulemuseks mullu oli normaalse esimene klass algkooli ja tagamaad ettevalmistav lasteand.

Kultuuritegevusse kuulub ka kirjandus ja ajakirjandus, millised on pidanud läbi ajama ühegi subvent-

sioonita kusaigilt ja kus eestlaste endi panus on otsustav nende püsimisele. Võib konstateerida, et sellega on senini toime tulnud, kuid ka siin on oluline noore generatsiooni kaasatulek. Eesti kirjandus ja ajakirjandus on nii olulised sektorid ühe rahvusgrupi paigas, et nende puudumine otseselt kujundaks omavahelise sideme ja ühise rimetaja kaotamiseks.

Eriti kiib see perioodilise ajakirjanduse kohta, milline ju kannab kogu eesti elu. Eesti Päevaleht, milline eelmisel aastavahetusel igapäevast ajalehest muutus kaks korda nädalas ilmuvaks, on suutnud vajaliku informatsiooni üla hoida tänu lugejaskonna poolehoidule ja seda vaatamata moodunud aastal jatkunud rootsi üldise ajakirjanduskriisile, kus on tulnud võidelda pideva ja kiire kulude kasvamisega, samal ajal aga riigi uue kuulutusmaksukorralduse mõjuna tekkinud kuulutusekauga vähematele lehtedele. Kogu ajakirjandus protesteerib vaatamata poliitilisele värvile, kuid sellest gipoolest valmistatute kuulutusemaksu kõrgendamisele, n.n. reklaamimaksu sisseesandmisega. On mõistetav, et selles olukorras on loomuline eriti oluline.

Mis puutub järelkasvu, siis on eriti rõõmustav olnud üsnagi elav noorte aktiivsus osavõtu näol paljudest noortekursustest, millised on võimaldanud kasvav riiklik toetus selleks üritusteks kogu organisatsioonile noortekontaktide loomiseks. Ja ei ole puudunud ka välispoliitiline noorte aktiivsus, millest jätustavad BATUN-i raportid. Balti küsimus ei ole UNO ringides enam nii kauge ja tundmatu kui ta oli varem ja näit. komisjonides on Balti küsimus kerkinud mõnelgi korral venelaste pahameeliks.

Käesolev aasta on kogunemise aasta. 1972 aasta suursündmuseks kujuneb kahtlemata ülemaailmne kogunemine Torontosse suvel, manifestatsioon, mida esialgsel andmetel tuleb pidada suurimaks eestlaste ürituseks vabas maailmas kogu pagulase jaoks. Siit Rootsist on mincejad tubakond ja seegi on omamoodi rekordiks. Eestluse demonstreerib oma kokkuvõtteid ja elujõudu ja asetab kongressil tähtsust nii võitluseks kui ka rahvuslikult-kultuuriliseks ja seltskondlikult tegevuseks. Tahaks loota, et selle kokkutuleku koondamisvaim märgistab kogu eelseisvat aastat ja kõiki meie elu alasid.

KLA

Uue aasta vastuvõtt

Eestlaste uue aasta ärastamine ja uue vastuvõtmise toimus esmakordselt uues Eesti Majas, kuhu kogunes 80-pealine seltskond.

Uue aasta vastuvõtt võitis sõna ja soovis head uut aastat Eesti Maja asjaajaja direktor Boris Gorman, tühjendati vahuvõimeklaid ja lauldi hünni.

Uueaasta päeval toimus traditsioonikohane vastuvõtt Eesti Rahvusnõukogus, kuhu tuli üle 60 inimese. Rahvusnõukogu poolt võitis uueaasta puhul sõna esimees Tõnis Kint ja Balti Komitee poolt Janis Tepters.

Eskilstuna kooli pidu

Täienduskooli ja skautliiklond "Viru" ühine jõulupidu toimus pühapäeval, 9 jaan, kl. 14.00 KFUM ruumes, Kribsensg. 13.

Kavas on ettekanneid Täienduskooli õpilastel ja skautliiklondit peale selle laste laululaulu-musical "Kuidas leiti jõulupuu". Muidugi ilmus kohale ka jõuluvana, kes jagab kingepakke. Kõnitsimine toimub hubases meeleolu kohilas. Jõuludest Zambias, Aafrikas, kõneleb ja näitab diaprojekt kooli end. juhataja Helga Kersteli.

Kõik kaasmaalased Eskilstunast ja ümbruskonnast on noorte traditsioonilise jõulupidu leidamast teretunud.

VÄLISKOMMENTAAR

UNO UUS PEASEKRETÄR

Aastavahetusel asus Liitunud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri kohale austria diplomaat Kurt Waldheim. Mitme kandidaadi hulgas osus 53 aastane Austria endine välisminister ainsaks meheks, kelle valimist ei takistanud mõne suurrigi veto UNO julgeolekunõukogus. Kuna Liitunud Rahvaste pühikiri näeb ette, et täiskogu võib peasekretäri kohale valida ainult seda, kes julgelt olekunõukogu poolt on ette pandud, võiks igalüks selle nõukogu "viies suures" permanentsest liikmest kasutada oma vetoõigust, et takistada talle ebaeeldiva kandidaadi valimist. Sedakorda toimusid valimised tõendusel selgemini kui 29-aastase maailmorganisatsiooni 25-aastase ajaloo, et tulemus oleks suurel hulgal hõlmasid. Mida UNO liikmete suur mass tegelikult võiks soovida, sellest ei tehta välgagi.

Eriti agar oma vetoõiguse kasutamisel oli N. Liit, kelle vastuseisu tagajärjel teiste hulgas kukutati ka Soome UNO-suursaadiku Max Ja-

kobsoni kandidatuur. Pettumus soome ringkondades oli sel puhul ilmselt ja suur. Soome seisukoht oli Jakobsoni kandidatuur lühiks ulatuslik operatsiooni eesmärgiga võita rahvusvahelist tunnustust Soome neutraalsele positsioonile. Välisvalitsuse arvates oli soome kandidaat oma võimete poolest kõige silmapaistvam ja seepärast ka vastavalt küsitavam, miks ta N. Liidu vetoaga kukutati. Mõnedel andmetel võis põhjuseks olla Jakobsoni liiga aktiivne ja dünaamiline iseloom, osalt aga ka sugemad juudi päritolu, mis tingis araabia maade ja seepärast ka N. Liidu vastuseisu. On aga ka mõeldav, et teatud osa kõiges märgisid Jakobsoni ajaloolis-poliitilised teosed, milles ta analüüsis 1948. a. vastastikust abistamispakti N. Liidu ja Soome vahel ning kirjeldas suurlipulist mängu ühenduses soome Talvesõjaga 1939-1940. Mõlemad teosed lähevad põhiliselt lahku Nõukogude ametlikest seisukohtadest.

Olgu ühel või teisel põhjusel, igatahes eelistas N. Liit uue peasekretäri valimist Austriast, kelle eripoolus on fikseeritud 1955 lepingus Teise maailmasõja võitjate vahel. Nagu Kurt Waldheim pärast valimist tähendas, tahab ta oma töös lähtuda erapooletusest, mis pole sootud sõjaväeliste blokkidega ja on huvitatud üksnes sellest, et ellu viia UNO põhikirja põhimõtteid ja sätte. See aga on ülesanne, mida UNO esimene peasekretär Trygve Lie nimetas "maailma kõige võimatumaks tööks", kui ta 1953 täiesti pettunult ametist lahkus. Peamiseks põhjuseks oli vastolu N. Liiduga ühenduses Korea sõja puhkemisega 1950 suvel. Lie algatusel otsustas maailmorganisatsioon kaitsa Lõuna-Koread kalalutungi vastu põhjust, praktiliselt ameerika vägedega UNO lipu all. Idablokk alustas seepal kaampaaniat peasekretäri vastu, mis kestis Stalini surmani 1953.

Olukord paranes mõnevõrra Dag Hammarskjöldi ajal, kui UNO märgis salimpavast rolli 1956 Lähis-Las ja 1960 Kongo. Arengule aitas kaasa otseste lohkeid puudumine N. Liidu ja USA vahel eriti Lähis-Las, UNO rahuvägede rakendamine kandis soovitud vilja. Põõre tagasi vanasse roopasse hakkas tulema, kui U. Thant asus peasekretäri kohale. Tema kõige suurem panus oli negatiivset laadi: otsust 1967 kohe vastu tulla Egiptuse nõudmisele UNO rahuvägede tagasiõhkimiseks Lähis-Las. U. Thant nimetas oma otsust paratamatuks, kuid tõsiasjaks jääb, et UNO vägede lahkimine toimus liiga kiiresti ja oli pealegi vastolu nendele kinnituse valmuga, mis UNO rahuvägedele anti, kui Dag Hammarskjöld nad 1956 kohale saatis.

Samal ajal kui üks peasekretär järgnes teisele on UNO oma liikmete arvu poolest kujunenud suureks organisatsiooniks, nagu seda tänapäeval tuntakse. Ühteaguga sellega on aga UNO pidevalt hakanud kalduma võimetuse poole teha asjalikku otsust päevaprobleemides. Tegevuse raskuspunkti on ikka rohkem läinud üle eriorganite kätte, nagu näiteks arengumade abistamine, miljöohoolekanne jne. Need on iseenesest alad, mis on üldiselt kasulikul, kuid ei tegele poliitiliga tavilises mõttes. Teiste sõnadega, poliitiliselt ei saa praegu maailmorganisatsioonile panna kuigi suuri lootusi. Teatud nõudmised jäävad aga siiski kehtima UNO peasekretäri suhtes, nagu kogumused õpetavad. Kuidas Kurt Waldheim oma ülesannetega toime tuleb, näitab tulevik. Nagu ta ise tähendas, on UNO jõudnud lahketule, kes kõik on olnud suuna valikut.

A.K.

Lend Läände informatsioon

Kõikidele Lend Läände 1972. aastal registreeritud kaasmaalastele, kes elavad Stockholmis või selle ümbruskonnas korraldab Lend Läände toimikond informatsioonikoosoleku pühapäeval 9. jaanuaril algusega kell 15.00 Medborgarhusetis saalis.

Koosolekul antakse üldist informatsiooni lennureisi, ringreiside, majutamise, Eesti Päevade, Maailmalagri ja muudes reisijaid huvitavates küsimustes. Kohale tulevad peale Lend Läände toimikonna ja ülemaailmse Eesti Päevade Rootsi Komitee juhatuses ka reisibüroo Nyman & Schultz, kindlustusseltsi Vegete ja lennuühingute esindajad. Peale üldist informatsiooni on võimalik esitada ka küsimusi, millele vastava ala spetsialistid vastavad. Samasugune informatsiooni koosolek toimub ka Göteborgis 23. jaanuaril ja arvatavasti veebruaris Malmös.

Mörv

dis, on kolm isikut jutustanud poliit- seile, et nad kuulsid jõulupäeval pauke, samuti seda, kuidas kogu rahvast seda keegi eestlaste korteri ühest välja jooksis. End keegi ei võtnud vaevas vaadata, mis tegelikult juhtus.

Poliitise märgib, et mõrvadrama kohta on olemas ebatavaliselt vähe andmeid, mille vrral saaks töötada. Ainsaks looteks on vahistatud eestlaste "sõber", keda pidevalt üle kuulatakse.

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Pühap, 9/1 jääb jumalat. ära.

GÖTEBORG: EELK Gbg ja Lään-Rootsi kog. jumalat. skautlikele noortele Kristlins 16/1 kl. 14, õp. K. Kool, orell PG Strömberg, laululehed.

HELSINGBORG: St. Maria kirikus jumalat. 8/1 kl. 13, õp. Kägl, orell G. Suurkuusk.

ROOTSI RIIGIKIRIK

STOCKHOLM: Hägerstens Uppenbarelse Kirik, Jumalat, eesti noortele 9/1 kl. 13, pühikite kätkandmine Metsakodu 13-nädalariigis osavõtjale (1969), õp. A. Kõder, orell P. Ardn.

EESTI AP. ÜIG. KIRIK

VÄSTERÅS: 9/1 kl. 11 Kyrkobacksgårdenis liturgia ja veeplühitamine, ülemp. A. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik, Brävdalag. 11, jumalat. 9/1 kl. 11, Nils Ståberg, Argentinast, koor ja noored. Palvenäid: 5/1 ja 7/1 kl. 19 ning 8/1 kl. 18. 11/1 kl. 19 kooriharjutusi.

GÖTEBORG: Diä Bandeti saalis, Erik Dahlbörge. 16 jumalat. 9/1 kl. 11, G. Leemest.

HALMSTAD: Bapt.-Kirik, Karl XI Väig 49 jumalat. 8/1 kl. 18, A. Vain.

HELSINGBORG: Slottshögskyrkan, Långvinkelsg. 26 jumalat. 9/1 kl. 14 ja 16/1 kl. 14, Albert Vain.

EESTI PÄEVALEHT

Eestniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Kookla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
531 02 Eskilstuna, tel. 016 74 17 72
Tellimispostiro nr. 15 67 70-0
Kuulutustarvete postigiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 147-
Termin (4 kuud) kr. 53-
Kuu kr. 15-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriers

Tryckeri AB Eskilstuna 1972

Vene lennuk Tupolev loodi ühes NKVD sundtöölaagris

HAMBURG (VES) — Saksa Liiduvabariigis — Frankfurtis — ilmus vene pagulaste kirjastuse POSSEV väljaandel G.A. Osterovi raamat "Tupolevskaja sharaga", milles käsitletakse vene teadlaste tegevust NKVD vang- ja karistuslaagrites. Eriti palju spetsialiste viibis vangimajades ja karistuslaagrites 1930-ndail aastal. Et selle ulatusliku puhastustöö tõttu tekkis "vabaduses" eriteadlaste puudus siis rakendati ka karistuslaagrites 1930-ndail aastail. Et selle ulatusliku puhastustöö tõttu tekkis "vabaduses" eriteadlaste puudus, siis rakendati ka karistuslaagrites viibivad vanad kanalid, vabrikute, lennukite ja jõuajamade konstrueerimistöödele. Seda korraldas NKVD, kes lõi selleks n.n. eri-konstrueerimisbürood, mis rahva keskel kandsid nimetust "sharaga". See sõna tähendab kas mõnes ihtes, onnis või barakis asuvat nigelat tööruumi.

Ühes sarnases "sharagas" töötas ka lennukite konstruktor Tupolev, kes 1937. aastal mõisteti kümneks aastaks sunnitoole kui läänespioon. Raamatu autor — professor Oserov — oli selles "sharagas" Tupolevi kaaslasest. Selgub, et siis viibisid sunnitoole pea kõik silmapaistvamad vene lennukite konstruktorid ja lennukitehituse eriteadlased. Näiteks Petljakov, Krutkov, Koroljov ja teised. Tupolev oli akadeemik. Sharaga, kus ta töötas, kandis ametlikku nimetust "NKVD Keskkonstrueerimisbüroo nr. 29".

Sellesse büroosse koondati vangidest need, kes olid lennuasjanduse eriteadlased. Sõja ajal töötas see "sharaga" Sibirigis, enne sõda Moskva lähedal. Üldise kuulsus Tupolevi "sharaga" Sibirigis enne sõda Moskva konstruktorid, 12 lennuasjanduse professorit, tosinat viisi inseneri ja peatehnoloogide ja teisi eriteadlasi. Kõik tehnikut, joonestajate ja kopeerijatega kuulus Tupolevi sharagasse ligikaudu 1500 vang. Umbes 100 lennukitehituse eriteadlast hukkus karistuslaagrites ja 70 mõrvati vangimajas.

Tupolevi tehnilisele juhtimisele alluv sharaga koosnes kolmest ometi teostatavast osakonnast ehk vangide rühmast.

Üks rühm (W. M. Petljakovi juhatusel) konstrueeris jahilennukit suurte kõrguste jaoks, teine rühm (Mjassitshevi juhatusel) konstrueeris uut kaugpommitajat ja kolmas rühm (Tupolevi juhatusel) konstrueeris sõõspommitajat. Büroo ülemaks oli NKVD kolonel Kutepov, kellel igas rühmas olid veel asetäitjad, samuti NKVD ohvitserid.

Vangid olid numbrid, ka Tupolev. Kui neid kõnetati siis kasutati mitte nime, vaid numbrit. Vangimajas olid nende kasutada magamisalad, igas 30 inimest.

Lisaks vangidele töötas selles büroos ka üksikuid erasiiduid. Nende kohta kirjutab Oserov: "Nad kohtlesid meid mitte kui "rahvaväenlasti", vaid kui saatusse võõraslasi. Hommikuti leidsime ikka oma töösahhilitest lilli, konvettide, sigarette ja vahel ka ajalehti, millede lugemine saime ne kuulus keelu alla".

On loomulik, et ka sharagas töötasid nunnid, sest NKVD-l puudus usaldus vangidest teadlaste ja konstruktorite vastu. Kelleks kahtlenu hakati, see saadeti kohe mõnda erilaagrisse, kus nad tavaliselt liigideeriti.

Oserov esitab oma raamatus "Tupolevskaja sharaga", mille käsikiri

Karakulkasukas

(pruuni nertsikraega) ÄRA VÄHETADA kas. Triinu õhtul või samariitlaste basaril. Kasukas kandis Vasa Päsi märki. Palutatakse helistada tel. 88 35 90.

HÄÄD UUT AASTAT

souvid

Ingeniörsfirma K. Jansen
Automatik-Industrietelektriska AB

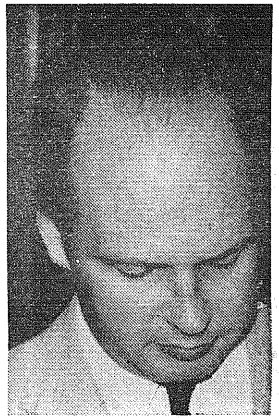
Alur Reinans 40-aastane

Stockholm-Stockundis tähistas 1. jaanuaril oma neljakümendat sünnipäeva Alur Sven Reinans, hästi tuntud aktiivne noorema põlvkonna eestlane, kes silma on paistnud sageli nii eesti kui rootsi poolel organisatsioonides, avalikus debatis, artiklites, esinemistes raadios ja TV-s jne.

Alur Reinans sündis Tallinnas riigiametniku pojana a. 1932 ja alustas ka koolikäiku kodumaal. Paguluses Stockholmis lõpetas ta tehnikagümnaasiumi ehitusinsenerina, kuid kogedes varsti, et see ala tema vaimseid kalduvusi ei rahulda, astus ta Uppsala ülikooli, mille lõpetas a. 1960 fil. kand. astmega. Kirjandushuvilise ja loomingukaitsetega seljataga soovis ta süvendada oma emakeele kasutamise võimeid ja nii sai temast terveks aastaks ajakirjanik — Eesti Päevalehe toimetustliige. 1961 läks ta Statistika Keskbüroo teenistusse, kus ta töötas kiiresti büroodirektoriks ja sai siinult tähelepanu pälvivaid ülesandeid. Eristult tähelepanu äratas 1964-nda aasta Välismaa- ja Internaatkoolide uurimuse, mis käsitles ka vähemuste erakooli ja kus ta oli uurimuse abisekretäriks. Samuti juhtis ta 1966-nda aasta riigipäevavalimiste statistikat, tegeles ka rahvastikustatistikaga ning määrati 1969-nda aasta Sisserändajate uurimuse juurde täie tööajaga abisekretäriks. Kuni käesoleva aastani oli ta ka Stockholmis linna sissereadajate komisjoni liige, lahkus sellest elama asumisele Stockholmis, Danderydi kommunis. Veel on ta rootsi poolel tegev olnud Folkpartietis.

Alur Reinansi panus eesti poolle on olnud imponeriv. Oleme nimetanud tema tegevust eesti ajakirjanikuna ja ka kirjanikuna (esikrommel "Naera inimene" ilmus Mana veergudel), kuid tema peategevuseks on kujunenud ühiskondlik sektor, kus ta on kujunenud üheks eesti vähemuste õiguste eestvõitlejaks, kuuludes samaaegselt nii Rootsi Eestlaste Esindusse abiesimehena (rahvasaadik 1969 a. peale) kui ka Eesti Rahvusnõukokku juhatuse sekretäarina. Peale selle on ta Eesti Komitee Asenike Kogu liige ja Liberale Erakonna juhatusliige. Ta on sageli eestlaste ja vähemuste küsimusi kirjutatud rootsi kui ka meie oma ajakirjanduses ning teda on ekspersina kasutanud nii TV kui raadio. Muide on ta ka kahe toese (Svenska Minoriteter ja Identitet och Minoritet) kaasautoriks.

Sellest kõigest nähtub, et Alur Reinans on oma nelja aastakümnega juba sooritanud tööd, mis jatkaks mõneleki elutööks. Kuid võime kindlalt öelda, et ta oma teed samas vaimus jätkab. Ta huvide amplituud kasvab

Alur Reinans

ja nende hulgas on tähelepanuväärne kohal võtnud ka kunstihuvi — temast on saanud koguja.

Akadeemiliselt kuulub Alur Reinans Korporatsioon Fraternitas Estica ridadesse. Rõhutamata tema ühiskondlikke teeneid, õnnitule teiste hulgas ka Eesti Päevaleht, kus ta on juhatuse liikmeks. Palju jõudu ja õnne!

KLA

Kanadas läheb trükki ajalugu

TORONTO (ME) — Kanada eestlaste ajalugu, mis tahetakse välja anda pealkirja all "Eestlased Kanadas" on jõudnud pärast pikemat ootamist sinnani, et pea- ja tegevtoimetaja dr. A. Kurlents ning toimetuse sekretär Richard Antik on teatanud, et nad loodavad käsikirjad uue aasta alguseks trükkikotta toimetada. Teose ilmumise viivitus olnud tingitud sellest, et osa käsikirju hilinevad vaatamata korduvatele lubadustele autorite poolt.

Ins. Matti Kivi nimetati USA-s Connecticuti osariigi mootorsõidukite osakonna abijuhatajaks. Ins. Kivi on USA armee reservkapteen, Eesti poolle on ta eesti skautide maleva USA-s juhtiks ja Rahvuskomitee liikmeks.

Stockholmis sündis Ragna-Ingvald ja Raivo Milkile poeg.

Stockholmi ülikooli üliõpilaskonnas üldvalimistel valiti Socialdemokraatlik korpordiet koosseisus üliõpilaskogu ka eestlane Jaan Kolk, kirjanik Raimond Kolki poeg.

Mootorratturid aasta parimad okup.kodumaal

Okup. Eesti spordiajakirjanikud valisid möödunud aasta parimaks sportlaseks mehest mootorratturi Vambola Helmi ning naisest samuti mootorrattasportlase Luule Tuuli.

Meeste poolel tulid teiseks ja kolmandaks tõstjad Karl Utsar ja Jaan Taitis (möödunud aasta parim), neljandaks korvpallur Priit Tomson, naiste poolle olid pärast parimat järjekorras 800 m jooksjas Raiisa Ruus ja Endla Vellend.

Meeskonnaspori aladel tunnustati aasta parimaiks korvpallurid.

Lend Läände märgikavand

Käesolevaga kuulutab Lend Läände reisitoimkond välja LL märgi kavandi võistluse. Võitnud kavandi tasuks on 250,- krooni. Kavandid saata hiljemalt 1. veebruaris 1972 Lend Läände aadressil: Lend Läände, Box 11053, 75011 Uppsala II.

Kavandide ülespanetud nõuded: 1. Peab esinema nimetus Lend Läände 1972, 2. Sümbol (embleem), 3. Märgi kujundus peab olema niisugune, et seda saab kasutada a) riidemärgiks b) metallmärgiks c) reklaam-märgiks kolmes värvitrukkis (pole nõuetav, et peab olema sini-must-valge) 4. Kavandi suurus ca A6 (postkaardi suurus).

Ettepanekuid samalt isikult võib olla mitu. Kutsume ülesse kõiki meie kutsunikke kui ka muid huvitatuid, aidata meid kujundada selle suurrituse väärilist märki.

Akad. eksamid

Uppsala kolledži East Orange's lõpetas BA kraadiga majandusteaduse alal Marie Juhkam (korporatsioon Filiae Patriae).

Catwiba kolledži Salisbury, Põhja-Karoliinas, lõpetas inglise keele alal Ave Suur-Swander sündis 1947 a. Saksamaal, Geislingenis. Praegu töötab ta keskkooli õpetajana Kanapoliises, samas osariigis, kasvades jätkata õpinguid magistrikraadi saavutamiseks.

Adelpi ülikooli L. J. N. Y. lõpetas bakalaureuse kraadiga Mari Di Pasquale. Ta jätkab õpinguid magistrikraadi saavutamiseks Rutgersi ülikoolis, N.J.

Columbia ülikooli New York's lõpetas magistrikraadiga raamatukogunduse alal Marju Rink-Parning (korporatsioon Filiae Patriae). BA kraadi saavutas ta University of Pennsylvania. Ta õppis Toetusfondi stipendiaadina ka Helsingis.

Columbia ülikooli lõpetas magistrikraadiga raamatukogunduse alal Kersti Tannberg (korporatsioon India). BA kraadi saavutas ta Skidmore kolledžis kunsti ajaloo alal. Praegu õpib ta Toetusfondi stipendiaadina Helsingi ülikoolis.

STOCKHOLMI EESTI MEESKOORI 90. KONTSERT

22. jaanuaril kell 17.00

Medborgarhuset'i suures saalis

Sinule alati, kodumaa kostku vabade meeste laul!

Juhatab Lembit Leetma, solist Alfred Pisuke'se Trio, klaverisaade Hilma Nerep-Mossin.

Pääsmed Eesti Kultuuri Koondises — tel. 11 31 16 või kohapeal.

Pensionäridele pool hinda. Eeltellimisi võtab vastu pr. Hilelo — tel. 89 25 32.

ILMUSID

Ants-Oras — Edvin Lagman

Heino Meister

Eesti-rootsi sõnaraamat

Rootsi-eesti sõnaraamat

2. trükk. Kummagi hind kõites kr. 20.— Stockholmis müügil Eesti Kultuuri Koondises, Vallingatan 32

Institutionen för Finsk-Ugriska språk

S:t Olufsg. 1 A, 752 35 Uppsala, tel. 018/13 65 06, postgiro 18 54 25 - 6.

Kes saadab raamatu hinna otse Instituudile, sellele saadetakse raamat kätte saateluluta.

Riideäris Tallinnas

Pilte Tallinna kaupluste n. n. "defitsiitkaupadest"

Tallinna elu-olu kirjeldaja okupatsioonile reporter H. Hark tegi väikese ringkäigu kauplustes ja aknabandides ning kirjeldab lääne-inimesele uskamatu tunduvaid lookeid, mis vene keeles mahuvad vaid ühe sõna raamidesse — "sovjetsina!"

"PALU NMULLE PAKK KOKTEILIKÖRSI"

Müüja vaatab teid imestunult, ja pärast pikemat valkimist tunnistab, et "Estoplastis" valmistatavad körsid neil ei ole. Polevat juba ammu, körsid tootmine olevat lõpetatud. Nii võite käia kõigis majapidamistarvete kauplustes, körsi ei leia te kusegilt. Ainult vabandused varieeruvad. Altiäh sellele müüjale, kes soovitas minna mõnda restorani ja seal kelderit küsida. Tema ise hankivat just niimoodi kokteilikörsi.

Kui "Estoplasti" tootmisosakonnast seda küsisin, kuulsin vastuseks, et ostjate tarvis neid kokteilikörsi teha. Mais valmistati 1,5 miljonit kört. Peaks jätuma. Turustussakonnast täpsustati: "Valmistame aastast 4 0miljonit kört. Aga me leppi-

sime "Estinventartorgiga" kokku, et nemad ostavad kõik ära ja müüvad need korrast asutustele. Nii on lihtsam!"

See viimane lause on asja tuuma. Jaekaubandusvõrku saadetakse kõred tuleb panna väikestesse pakki, varustada hinnalipikuga jne. Asutusele s.t. kohvikutele, restorani-tele ja kokteilibaaridele saadetakse suure kastiga, mitukümmend tuhat kört korrast. Tööpööstel nii on lihtsam...

"LUBAGE ÜKS SUUREM "LINDA" KOHVER"

Müüja vaatab teid imestunult, sest te küsite seda, mida pole! "Oige hea, võtke väike kohver, neid on meil ladu täis," soovib müüja abivalmis. "Ei tea, millal jälle sauri tuleb!"

Miks "Lindas" ei valmistata suuri pappkoveid nii palju, kui nõutakse? Kui sellele küsimusele vastust otsida kuuleme "Linda" tootmisosakonnast, et kõnealused pappkoveid valmistatakse tervelt 22,5 tuhat paari (Suuremad 5 rubla ja väikesed 4 rubla 30 kopikat tükk).

Imestate, et mis ajast peale kohvreid paarivisi müüakse? Ega müüda. Ainult paarivisi neid planeeritakse, valmistatakse ja transporditakse... sest väikeamat kohvrit saab pekkida suurema sisse ja sel viisil säästa transpordikulude arvel kopika. Kuid ka see ökonoomia pole nõutavate kohvrite mittevalemistamise põhjus. Loogiliselt võiks teha üliisuuri 6-rublaiseid pappkoveid (Väga nõuetav!) ning kõnealused kitsad pappkohvrit neisse pekkida. Siis võiks kohvreid planeerida, valmistada ja transpordida kolmekaupale.

"Ei saa," vastatakse "Lindast". Neid üliisuuri on raske teha."

Järeldus: tehakse seda, mis lihtsam ning tulusam.

"EGA TEIL VÄRVLISI PUUPÄRLEID JUHTU OLEMA?"

Müüja vaatab teil imestunult ning raputab pead:

"Värvilised puupärlid on selle suve poe. Sügiselks vahet saame!"

Kevadisel moedemonstratsiooni soovitas Tallinna Moemaja suvekeldide juures kanda suuri värvilisi dekoratiivseid puupärlid. Naispere satust sellest valmistusse ja aplaus andis meelustunne soovitusel eluiguse. Jäi vaid lahendada küsimus: kes neid tootma hakkab?

Üleilidulise Kaubanduspalati Eesti NSV asakond pakkus värviliste puupärlite tegemist Eesti NSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Ministeeriumi Viljandi Metsamajanduse, kus selleks kõik seadmed olemas. Ministeeriumi tootmisettevõtte valitusega lepitati kokku, et nende kunstnik teeb näidised kohe, s.o. mais valmis ja juunis võib naispere puupärlid juba kauplustest osta.

Möödas on mai, elame talves, aga seni pole näidiseidki esitatud. Ja kui ei ole näidiseid, pole ka kunstnõu-

kogul midagi arutada ega kinnitada, hinda tootlemisest rääkimata.

"Viis-kuus aastat tagasi olin puupärlid samuti moes. Tegime neid siis hulga. Lõpuks jäi meil kümne tuhande rubla eest pärlid realiseerimata. Selle hooaja puupärlitega võib sama lugu juhtuda," avaldati kartust ministeeriumi tootmisettevõtte valituses. "Võime teha kasvõi tuhandeid komplekte, kui teaks, palju neid ostetakse. Kui kunstnik teeb näidised valmis, kunstnõukogu neid kinnitab ja hinna saame, valmistame proovipärlit. Siis näeb, mis edasi saab!"

Mis seal enam näha! Kui kõik need toimetused tehtud, on talv käes ning suvekeldid kappi pandud. Värvilisi puupärlid siis enam ei kanta.

"KAS TEIL LEIVAKASTE ON?"

Müüja vaatab teid imestunult, sest te soovite pesaogu võimut.

Leivakaste teeb "Norma". Tehase turustussakonna ametnik on leivakaste toodang eelmise aastaga võrreldes suurenenud kahekordselt. Viimane näitaja on tehaseestel trump.

Leivakastid on aga nõuetav kaup. "Normas" valmistatakse nüüd kuus 3 kuni 2,5 tuhat leivakasti, milline kogus ostjate ei rahulda. Inimest huvitab lõpuks konkreetne kolmerublane hele leivakast, kuis leivad ja saida õhtuks ära ei kuiva.

"KIRJUTAGE KINGAD VALJA, MA LAHEN RAHA JÄRELE."

Müüja vaatab teid imestunult, sest sellest päevast peale, millal kaubamajas mindi üle iseteenindamisele, kadus ka kauba kahtunniline säilitamine.

Kaubamaja seisukohalt on muidugi tore, kui inimesel on alati raha kaasas. Kuid ostja vaatevinklist vaadates? Olgem ausad, igapäev võib juhtuda, et raha parejasti niipalju kaasas ei ole, aga viitriin on ilus, paras, viimane kingapär. Enne palusid müüjal kingade tshekli välja kirjutada ja siis oli teil kaks tundi aega kogu või hoiukassasse raha järele loputa. Iseteenindamisel üleminekul aga miskipärast likvideeriti see võimalus.

Kennedy-austajad

WASHINGTON — Ühendriikide võimud on süngenud Washingtonis hiljuti valminud Kennedy Centre'i turistidele ja publikule.

Märgitakse, et Kennedy nimi on tõmbanud Centre'isse tuhandeid turiste, mille tulemusena hoone majandamise kulud on tõusnud tunduvalt üle eelarve piiride. Lisaks sellele ei hooli turistid hoone kallihinnalisest süüdistusest ning murravad süvenenud kaasa võimudeks kristalllühtridest välja kristalllühtrid, mis loikavad kallidest vaipadest välja vaibatükke.

Londoni E. Selts tähistas 50-aastast tegutsemisjuubelit

LONDON (EPL) — Londonis tähistati piduliku aktusega Londoni Eesti Seltsi 50-ndat aastapäeva, mis langes kokku Välis-Eesti päevaga. Juubelist võitis osa seltsi endisi esimehi ja juhatust liikmeid ka ennesajaaegsest perioodist ning E. V. saatkonna praegune kantsler August Bergman, kes on olnu seltsi liikmeks selle algusest peale.

Seltsi ajaloo andis ülevaate laekur E. Tarn, konstaterides, et ühe inimpoie vältel on saavutatud rahuldav majanduslik andepind ja säilitada eesti traditsioone. Ka Londoni Eesti Maja algatati seltsi poolt.

Edasi E. Tarn rõhutas, et LES'i oli Inglismaa eestlaste Ühingu asutamisel (1947 a. nov.) suur osatähtsus ja on alati tähtnud oma kohustused ühingu vastu. Kõik LES juhatused on olnud arvamisel, et Inglismaa eestlaste ja töötama ühise miitsi all. Selleks mütsis on IEÜ ühiselt suudetaks välja anda eestikeelset ajalehte jne.

IEÜ osatähtsus tõuseb seda rohkem, kuna Saatkonna osatähtsus poliitilisel alal on langenud, saatkonna poliitiliste juhtide surmaga. Praegused saatkonna tegelased ja IEÜ peavad selles osas ühise koostööd välisestele leidma.

Murelikult peatus kõneleja seltsi elu vananenimisprotsessi. Liikmeskond väheneb ja vananeb. Kuna noori Londonis ja selle ümbruses on vähe, siis pole palju lisa nende hulgas. E. Tarn kutsus üles neid seltsiga liituma, kes seni on kõrval seisnud, eesotsas noortega, rõhutades, et meie rahvuskuulatu arendamine ja säilitamine pole mõeldav organiseerimatu ja ühtekuuluvuse tundeta.

"Seltsi laulukoori liikmed, rahvatantsid, sportlased, loongute ja kõnede pidajad, lastegripid ning nendele esinemise korraldajad, kõige püüde ja koostöövõime korraldajad, merehmed, seltsi liikmeskond ja kõik teised, kes ühel või teisel viisil on kaasa aidanud moodunud 50-ne a. jooksul — neile kõigile on mul au ja häämeel öelda praeguse juhatuse nimel suurim tänu kaasaabi eest ja loodan, et see kasvab ka tulevikus jätkub", ütles E. Tarn.

Edasi juhtis kõneleja tähelepanu sellele, et Londoni Eesti saatkonna kantsler A. Bergman, kes praegu meie hulgas viibib, on 50 a. seltsi tegevusega kontaktis olnud ja seltsi vahelkõit saatkonna ametkonnaga olnud väga sõbralik ja nad on alati

abivalmis. Selts sai oma esimesed kooskõnnimise ruumid saatkonnalt ja kuni tänaseni on seltsi juhatusel olnud võimalus oma koosolekuid saatkonna ruumis pidada, Loodame, et see koostöö ka tulevikus kestab. E. Tarn ütles: "Ma usun, et meie kõikide mõtteks on soovida praegusele saatkonna kantslerile August Bergman'ile ja tema abile prl. Ann Vaggestromile palju aastaid edu ja õnne nende töös, et säilitada Eesti Saatkonna õigused, maja ja selles olevad varad eestlaskonnale ning selleks koostööd eesti organisatsioonidega kõik ettevõtte abi nõud tarvitusele võetaks".

Seltsile toodi tervitusi arvukate teiste organisatsioonide poolt, samuti E. V. saatkonnalt.

Aktust kaunistasid noor pianist Tiina Metsmaa, Londoni Eesti Seltsi Naiskoor oma uue juhi A. Jerumisi juhtimisel, Londoni Eesti Seltsi Naisvõimlejad Aili Eistrati juhtimisel, rahvatantsijad jne.

Järgnes seltsi laululippude ja auaadrenide üleandmine seltsi ajaloo teenekas olnud tegelastele LES esimehe J. Prudenti poolt.

Kõigepealt sai laululipu ja auaadreni vanim liige Londoni saatkonna kantsler A. Bergman, järgmisena prl. Elsa Mändla, kes oli seltsi esimeheks 1940/1941 a. ja kellel teened seltses, et seltsi punaste poolt ülevõtmise katse ebaõnnestus.

Kapten Magnus Kolk, keda järgnevalt austati, oli seltsi esimeheks 1942/1947 a., tema juhtimisel arenes selts maailmasõjaliku, mõjuka laevandustegelaseks koondata ja seltsi ümgar ka merehmi. Laululipu ja audiploni võitis järgmisena vastu E. Sarv, kes Kuld siis pöörduti olevikule poole ja oli LES esimeheks 1905/1937.

Kuld siis pöörduti olevikule poole ja LES abiesimehe hr. H. Heinastu poolt anti laululipu ja audiploni üle praegusele teenekale esimehele Johan Prudent'ile, kes LES juhatuses on töötanud 1960 a. alates, esimehena viimased kuus aastat ja hiljuti pühitseti oma 70 a. ünnipäeva.

● Berliinis Spandau vanglas viibiva endise Hitleri asetäitja Rudolf Hessi poeg Wolf Hess on esitanud ühe palve isale amnestia andmiseks ja tema vanglast vabastamiseks. Rudolf Hess mõisteti Nürnbergi kohtu otsuse põhjal eluks ajaks vangki ning on ainuke juhtivatets natsideid, kes on Lääne-Berliinis suvases Spandau vanglasse järele jäänud. Ta on 77 aastane ning kannatab viimasel ajal tõsiste tervisehäirete all.

● Ameerika Ühendriikide valitsus kavastab järgmise aasta jaanuaris erurusta Ühendriikide föderaalpolitseil Federal Bureau of Investigation'i juhi J. Edgar Hoover'i, kes on selle asutuse tegevust juhtinud juba 1924. aastast saadik. 77-aastane Hoover on FBI-st kujundanud kõrgetasemelise ja kõigi poolt respektieritud politseilüksuse, kellel on suur osa täita Ühendriikide sisemise julgeoleku kindlustamisel.

Kaks, kes vabanesid

HONOLULU — Puna-Hiina võimud vabastasid vanglast kaks ameeriklast — ühe mehe ja ühe naise — kes olid Hiina vanglates veetnud pikemat aega.

43 aastane Richard Fecteau vanglas hiinlaste kätte vanglaga Korea sõja ajal ning teda süüdistati spioneerimises, kuna 26-aastane Mary Ann Harbert langes kommunistide vangistusse ja 1968 ku ja satuts Hongkongist jaht pardal Puna-Hiina vette. Mary Ann Harbert'iga koos arreteeriti Gerald Ross McLaughlin, kes on hiinlaste andmetel lõpetanud oma elu vanglas enesetappisega.

● Olikompani Panareti Oils Ltd. teatav, et kompani on avastanud loodusliku gaasi kaugel põhjas, Kristofferis lahes suural Ellet. Ringseis saarel, Panareti, mille alatakse omanikraks on 45 protsendi ulatuses Kanadada föderaalvalitsus, kavastab ohlida gaasijuhistikku jünusse ku avastatud loodusliku gaasi tagavara on küllaldased vastavate kulutuste kandmiseks.

● Stockholmis kihlus Ivar Laansoo Lena Sjävalliga.

RAADIO SAATED eestlasile

AMERIKA HAALE eesti saatet antakse iga päev kl. 16–16.30 ja 17.30–18 Rootsi aja järele laupäikustul 13 m (21.740 kiloherts), 19 m (25.235 ja 15.270 kh), 25 m (11.960 kh) ja 31 m (9.660 kh).

Lisaks kõigis saates antavale päevavandile ja kommentaaridele päevakäsimuste kohta on eriteemadest käsitlus eestikeelseis saates järgmise rõhuasetusega: Pühapäeviti esimeses saates uurilisi meditatiioone, kumbagis saates tänapäeva noore põlvkonna küsimusi, esmaspäeviti Ameerika olusid, teisipäeviti välis-eesti kroomikat, kolmapäeviti reportaahe — hülmates kultuurikroomikat, neljapäeviti teaduse ja tehnikavandilise, reedeti majanduse ja inimeste eluajäre küsimusi ja laupäeviti ülevaade nädala sündmustest ja kultuurikroomikat, hülmates välisestlasti.

EESTI VABADUSE HAALE saatet Madridi raadio kaudu toimuvad iga päev ja kuuluvad Rootsi aja järgi kl. 19 lühilainel 32 m. Saadet korraldab järgmisel päeval kl. 8 lühilainel 30,7 m ja teist korda kl. 13.30 lühilainel 30,7 m.

USULISE SAATED Trans World Radio kaudu iga päev, päeval, teisipäeval ja reedel kl. 16.30–16.45 lühilainel 31 m

Kirde-Eesti maastik on palju muutunud Tööstus domineerib

Suurimad muutused Eesti maastikus (viimase 25 aasta jooksul) esinevad Kirde-Eestis, kus varem sajandeid püsinud põllumajandusmaastik asendus tööstus- ja kaevandusmaastikuga. Põlevikvi tootmise ja töötlemise keskuseks on Kohtla-Järve, mille (kui nii. Hiltina) elanike arv tõuseb juba üle 60 000. Neile lisaks elab Kiviõli üles 16 000, Sillamäel üle 14 000 ja Narvas juba ligikaudu 60 000 inimest. Põlevikvi kaevandati 1970. aastal 18 902 000 tonni.

Tootmise suurenemise tulemusena on Kirde-Eesti maastik, ja eriti selle välisilm, on muutunud tundmatuks. Ennekohtade tekkisid seal uued tuha- ja aherainemäed, mis paistavad nüüd kümnete kilomeetrite kaugusele. Kõikide olevat maapind ka maa-aluste kaevanduste täitumisel lohklikuks vajunud ning ammendatud karjääridest olevat järele jäänud kivised künkastikud ja talimestikula lagundikud.

Lisaks laiuvad siin-seal ulatuselised uhtetuhaväljad ning õhk ja vesi olevat saastunud jääkainetega. Kõik need tegurid muudavad (nii kinnitatakse ka teoses "Maastike kujundamine Eesti NSV-s") kas otseselt või kaudselt maapinna, vee ja õhu inimestele vähesobivaks.

Põlevikvi, mida "kasutatakse Kirde-Eesti tööstusettevõtete kütuseks, jätib järele eriti tahma- ja tolmurohke suitsu. Väikesed tahma- ja tolmukühmedeksed sadestuvad maapinnale, kust tuul nad jälle õhku paiskab. Tehastest levib inimestele ja taimedele mürgist vääveldioksiidi ja teisi heigase, millega lõhna on tunda kõikjal. Osa neist on kantserogeenid."

Põlevikvi toodetakse peamiselt karjäärikiivisest. Laiatulist kihtine kaevandamine toimab Kohtlas, Kiviõlis, Viivikonnas ja Singlas. Kokku tõuseb karjääride alla üle 500 hektari. Sinna jäävad haigvad maapinda ning tekivad uued kivivallid ja künkad.

Põlevikvibasseini on iseloomulikud saged aherained ja tuhamed. Oma relativistlik kõrguselt ületavad mõned neist isegi Eesti kõrgemaid mägesid. Näiteks on Kiviõli tuhamägi praegu juba üle 90 m kõrges, mis on ka kõrgeim inimeste poolt loodud pin-

navormi nii Eestis kui kogu Baltikumis.

Märgitakse, et "kõikide nende tuha- ja aherainemägede nõlvakud on järsud, loomulikult varisemisel tekkinud kallakuga. Nad alluvad tugevasi tuule- ja veeressioonile ning saastavad seetõttu tuulise ilmaga õhku. Aherained variseb kergesti ja on inimestele ohtlik. Terrikoonid on iselustikud ja saastavad nii aastate jooksul õhku". Seda põhjustab ka hooletu- tuse, kuna terrikoonikesse kuhjatu- tud aherained on veel kuni 30 prots. kütteks kõlblikku põlevikvi.

Kirde-Eestis on uued ka kaks suurt soojuselektrijaama ja nende uhtetuhaväljad. Need moodustavad jaamade lähedal kühmed platood, kusjuures ri- nuukski Balti Soojuselektrijaam ka- tab 10 aasta jooksul kümnekonna meetri pakuse tuhahihiga 430 hektari suurse pinnaga.

Narva veehoidla on täiesti uus vee- kogu, mille pindala on üle 200 ruut- kilomeetri ja sügavus kuni üheksa meetrit. Kirde-Eestis on uudiseks veel Oru Turbakombinaat ja sellele kuul- vud briketitootjate asula. Oru tur- batehas on suurimad sellealased Euroopas. Teisteks uuteks tööstus- asutusteks on 14 000 elanikuga Ahtme ja 6000 elanikuga Scmpa.

Kirde-Eesti tähtsaimad tööstused on Põlevikvitootmise Kombinaat Kohtla-Järvel, Kiviõli Põlevikvikiombi- naat, Kohtla-Järve gaasitehas, Kohtla-Järve lämmastikväärtitehas, Ahtme Ehitusmaterjalide Kombinaat, Ahtme Soojuselektrijaam, Kohtla- Jõe Aukuumide Remonditehas, Kohtla-Järve Soojuselektrijaam, Balti Soojuselektrijaam, endise Musto- ja küla kohal paiknev Eesti Elektri- jaam ja teised ettevõtted.

Eesti Elektrijaama kirjelduses nen- ditakse selie hilgikõrgest korstnat, mis on "veerad kilomeetri kõrgune". Puriste jõe kohta aga märgitakse, et sellest ajast saadik, kui Kiviõli ja teiste tööstuste heitvede jõkke voo- lavad, puudub seal igasugune elu.

"Vähe sellest, et jõgi on reosta- tud, mürgised vee peletavad ka meres kalad mitmete kilomeetrite kaugusele". Vete ja õhu reostamise probleemist on seega Eestis sama, mis ka teistes Euroopa maades, eri- ti suurtes tööstuspiirkondades. Ent ka sääl on hakatud reostamisohule suuremat tähelepanu osutama ning tegema kavandeid, kuidas seda õi- gesealt peatada.

Lühiteated Ameerikast

President Richard Nixon on Gallupi ringküsimise andmell pool- lehoitud valijaskonnas juurde võit- nud ja tema seis viimati oli vast- taskandidaate suhtes järgmine: Muskiega 44:1, Kennediga 44:1 ja Humphreyga 47:37.

Senati välissuhte komitee otsus- tas hiljalt 139 henks kiita sen- dusehüütu, mis USA presidendil keelab alustada sõdasid ilma enne Kongressilt nõusolekut küsimata. President viib edaspidi sõjalisi ak- tsioone alustada ilma Kongressi konsulteerimata ainult erakorrali- ses hädaolukorras.

Senat kinnitas, kaks uut üle- mkohtu liiget, kes määrati president Nixon poolt: Virginia advokaat Lewis E. Powell hiljalt 89:1 ja kohtuministri asetäitja William H. Rehnquist hiljalt 68:32. Seega on president Nixon määranud juba 1 uut liiget ülekohtusse, kus on üldse 9 liiget.

Kaltseministeerium teatas, et no-

Ürituste kalender

Eesti Kultuuri Koondises regis- treeritud üritused Stockholmis:

Neljap., 6. jaan. kl. 13, EKK korraldusel A. Murakini kunsti- näituse avamine tema 80. a. juu- bell tähtsaimaks. Näitus kestab 29. jaanuarini.

Laup., 8. jaan. kl. 11, Kasvatus- päev Margareta kooli pidusall, Adolf Fredrik Kyrkog. 10-11. Sel- lele järgneb E. Komitee jõulupuu kl. 16.

Laup., 22. jaan. St. Eesti Mees- koori kontsert Medborgarhuseti suures saalis.

Laup., 29. jaan. Teatrirahva jõulühtu Eesti Majas.

Reedel, 4. veebr. kl. 18, Eesti Kultuuri Koondis 10 aastat. Näi- tuse avamine Eesti Majas, kest- vusega täis nädal.

Laup., 5. veebr. EKK 10. aasta- päeva pidustus Eesti Majas.

Pühapä., 13. veebr. kl. 17, EKK korraldusel Stockholmis asu- vate kunstnike ühisnädal Eesti Majas.

Pühapä., 20. veebr. kl. 13 Eesti Vabariigi aastapäeva puhul viibinud Rootsis, korraldanud siis asja ära, nii et näidishooneid toodi Tallinna.

Majakese möödud on 5.05 korda 3 meetrit, mis sisaldab kaks erituba eeskajaga, kus kokku võivat ööbida 6 inimest: "Voodid asetatakse nei- kadele korrale nagu raudteevagunis, ühes ja nimelt väikesemas toas on ka kööginurk, majakese laused sei- nad, vahetl saepuruga täidetud, on

Laup., 11. märtsil R. Eestlaste Esinduse koosolek ja kultuuriaui- hinna väljaandmine Eesti Majas.

Pühapä., 19. märts. St. Eesti Alg- kooli aastapäeva ja kevadpidu.

Laup., 25. märts. Läti Kultuuri Koondise koosviibimine Eesti Ma- jas.

Laup., 3. apr. kl. 16, EUS-i aas- tapäeva koosviibimine.

Laup., 21. okt. A. Varma mä- lestus kunstinäitus Eesti Majas.

Pärast Ants Murakini kunsti- näituse avamist 6. jaan toimub koosviibimine tema 80. a. juubeli puhul E. Majas. Osavõtjaid pila- tuseks registreerida E. Kultuuri Koondises kuni 4. jaanuarini tel. 113116.

Briti-liidu peasekretär algas Eestis

LONDON (VES) — Londonis korraldatud Balti jõululaula Läti Majas külastas selle avamispeeval Briti Commonwealthis peasekretär Arnold Smith abikaasaga. Ta on Kuuba päritoluga ja ta alustas oma karjääri Tallinnas, kus ta oli "The Baltic Times" toimetajaks. Seal- märrati ta atshakese Briti saatkonn- ni, kus ta töötas Venes okupatsioo- nini. Taon tänaseni suur Eesti sõ- ber.

Riders Digest nimetas käesoleva aasta algul A. Smithi andekamaks diplomaadiks, keda Kanada kunagi omanud. Ta on lõpetanud Oxfordi ülikooli õigusteadluseks. Tõttas siis ühikooli õigusteadluseks. Tõttas siis ühikooli õigusteadluseks. Tõttas siis ühikooli õigusteadluseks.

Balti jõululaula avas konservatiiv- ses Briti parlamendiliikme J. Biggs-Davidsoni abikaasa, keda kogunejal- le tutvustas inglannast pr. Sarepera. J. Briggs-Davidson on üks, kes Briti parlamendis on Balti rahvaste huvi- sid kaitsnud.

vembris ja detsembris sõjaväkke kutsutavate arv 10 000 on täis ja enne jaanuarikuud enam rohkem noormehi sisse ei kutsuta. Umbes 60 tuhat meest vahustatakse sõja- väest 6 kuud enne tähtaega.

Riiklik loidu ja ravimite admi- nistratsioon esitas USA pagari- toot- lusele ettepaneku, et müügilis val- mistatavasse valgesse leiha lisataks edaspidi kaks korda rohkem rauda kui senini, ja et vitamiin D lisami- ne lõpetataks.

Sündmusi juunis 1928

Toimetuse lauale tekkis ühe ka- ramaalse "Vaba Maa" 1928-ndast aastast, mis on dateeritud 12 juuni kuupäevaga.

Mis oli seal päeval aktuaalset? Aja- leht teatab, et Rootsi saadik Undén on tulnud Riias Tallinna, et osa võtta Gustav Adolfi mälestussamba avamisest Tartus (tegemist on pä- rastise Rootsi välisministri vennaga). Eesti välisminister on samal päeval kokku kutsunud nelja mi- nistri komisjoni, kes peavad la- hendama mõisnikele võranda- mõisale eest' tasu maksmise küsi- must. Tallinnas avar turul on sam- mal päeval üles ehitatud E. Rootsi kohale toodud "rootsi suvilad", mis, nagu kirjeldusest selgub, olid midagi "kolonistitüüpi" talist. Root- sist on sel puhul arhitekt E. Rud- skiv ja prl A. abergsson. Selgub, et end. EV saadik Rootsis Virgo on olnud selliseid ehitusi- vaimusta- tud ja soovitanud samasuguse ka- satumist Eestis. Mihkel Martna, kes Vabariigi aastapäeva puhul viibinud Rootsis, korraldanud siis asja ära, nii et näidishooneid toodi Tallinna.

Majakese möödud on 5.05 korda 3 meetrit, mis sisaldab kaks erituba eeskajaga, kus kokku võivat ööbida 6 inimest: "Voodid asetatakse nei- kadele korrale nagu raudteevagunis, ühes ja nimelt väikesemas toas on ka kööginurk, majakese laused sei- nad, vahetl saepuruga täidetud, on

10 sentimeetri pakused üksed ja almaluudid massiivsed". Sihuke ho- one maksab Rootsis 1 000 krooni, Eestis, kus tööjõud odavam, tuleks hind 4000 senti, s.o 400 krooni. Kirjutisest selgub, et sel ajal oli Ro- otsis taolisil hooneid 7 000 ja neid ehitatavat vähemaid ja suuremaid (Tõepoolest, aeg on suvilate osas ka Rootsis palju edasi läinud).

Ja siis jutustatakse, et kaks poisi, 17-aastane Konstantin Frediger ja 14-aastane Viktor Egel on Pet- zeri lähedal Vene piiri kinni võetud piiripäetamise katsel. Poisid on sele- tanud, et nad on kavatsenud jala üle Venemaa minna Indiasse, et õp- pida fakiirideks. Neid oli vaimusta- nud üks Laatre lossis esinenud fa- kiir ja nad otsustanud siis ise sin- na fakiiride maale minna. Ettenäe- likult oli neil kiskjate loomade vas- tu kaaras tulekust süüdatav püst- tulitakuiludega, toiduks kuivikuid, isa püssiääd, 1 kroon 50 senti ra- ha, 5 kalaõnge, raamat "Jaava", Es- ti-Vene sõnastik, kolm maakarti, 3 Moosese raamatut ja muud talolist pi- du-padu, rääkima Jiu-jitsu õppe- raamatut. Tänapäeval on huvitat ka see, et kohus poisse karistas: Fre- diger sai 10 krooni ja Egel 5 kroo- ni rahaträvi või kui raha ei ole, siis aresti vastavalt 1 kuu esimese- le ja kaks nädalat teisele. Kohtul puudus huumor.

Noorte edumusika-voistlusil

TORONTO (VE) — Kanada ees- ti noored olid edukad Toronto tra- ditsioonilisel Toronto East Music Festivalil.

Karen Viinamäe ja Tiina Mitt võistlesid edukalt mitmete klassides. Nii sai Karen Viinamäe kolm esimest ja ühe teise koha. Tiina Mitti sa- vutused olid samuti väljapaistvad, saades kaks esimest ja ühe kolman- da koha. Eriti väärib mainimist 13- aastase Tiina esikohale, tulek Baci'i klassis, kus osavõtjatele ei olnud et- te nähtud vanuse piiri. Nende edu hinnati väärikalt silpundumite mää- ramisega. Tiina Mitt sai kõrgeima auhinna 75 dollarit ja Karen Viin- amäe 50 dollarit.

Israeli ei võta vastu "musti juute"

TEL AVIV (VES) — Israelis alustati aktsiooni "mustade juuti- de" väljasaatmiseks Israelist, Jee- rikos arreteeriti 8 neegrit, kes üle- sid, et nad olevat "eht juudid".

Oktoobris Israel keeldus vastu võt- mast 21 neegrit, kes ütlesid, et nad läidavat Israeli "Jumala küsil". Iis- raeli on asunud viimase paari aasta- ga umbes 300 neegrit, kinnitades, et nad on juudid. Kui nende turisti-vi- sade tähtaeg lõpeb, saadetakse nad Israelist välja.

Domänverketi osakonnadirektor fil- lic. Johan Haabma on nimetatud Do- mänverketi majandusdirektori koku- setähtjaks.

Advokaadikatsed New Yorgi osariigis sooritas Eesti noor õigus- teadlane Jüri Toomli Long Islan- diil, kes a. 1970 saavutas õigustea- duse doktori kraadi St. John's Uni- versity.

Ne w Yorgis tähistas 60-aastast sünnipäeva tenor Rudolf Alari.

Pögenikud sõtta Castroga?

MIAMI (VES) — Kuuba põge- rikud, alles raevunud kaubalaeva "Johnny Express" vallutamise pä- rast Castro-Kuuba võimude poolt merel, nõuavad USA valitsuselt lu- ba, alustada sõda Kuuba vastu.

Pühapäeva õhtul sajad Kuuba põ- genikud marssisid Miamis n.n. "Väike Havanna" linnaosa tänavail, karjades: "Guerra, guerra, guerra!" (Sõda, sõda, sõda!) Preester T. Cruz, kes on Bay of Pigs veteran, kõneles põgenikele, nõudes, et USA valitus lubaks kuuba põgenikke alustada sõ- da Fidel Catro režiimi kukutamiseks.

Maailmaruumi "automaatsõda"?

NEW YORK (VES) — Ajakiri "Aviation Week" teatab, et üks N. Vene satelliit on purustanud 500 km kaugusel oleva märgi. See näi- tab, et venelased on võimalised nüüd hävitama USA luuresatelliite, mis tiirlevad ümber maakera.

Uus relv võib olla venelastele suu- reks, edumaaks satelliitidealase kait- sesüsteemi väljaarendamisel, ütlev ajakiri. On võimalik, et N. Vene hakkab kord nüüdama USA luureat-elliide tegevuse lõpetamist, ning kui seda nõudmist ei täideta, võib asuda ise nende hävitamisele.

Leinateateid

Postiarve 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

5.378 Eestis sündinut Austraalias

SYDNEY (EPL) — Austraalias il- mus raamat sisserännust ja sisse- rändajast, kus tuuakse ära ka ta- bel sisserännanute rahvusgruppide suurusest sümnaadse järele.

Sellest nähtub, et Eestis sündinuid elas Austraalias 1901. aastal 39 isikut, 1947 juba 1102, 1954.a. — 6534, 1961.a. — 6046, 1966.a. — 5725 ja 1970.a. — 5378 isikut!

Nagu neist arvudest nähtub, on Eestis sündinute arv Austraalias ha- kanud pärast 1954. aastat vähenema. Millest see on tingitud?

Selleks on kaasa mõjunud välja- ränd teistes maadesse, aga ka sur- majuhtumite arv.

Kui suur on tõeline eestlaste arv Austraalias, on valitsusasutuste and- mestikult raske kindlaks teha, kuna see maa loeb oma huvides Austra-alias sündinud eestlased austraalla- siks.

Kriis jätkub Euroopas?

LONDON — Inglise uurimisinsti- tuut National Institute of Econo- mic and Social Research märkib oma raportis, et Lääne-Euroopas on oodata järgmisel aastal üha suu- renevad tööpuudust ja hindade tõu- su. Rapordis väidetakse, et rahvus- vahelise rahanduskriisi kiire la- hendamine parandab a.nuult osali- selt olukorda.

Stockholmi Eesti Tennisklubi SET aastapeakoosolek toimus korp. Sakala ruumides. Koosoleku lõpul anti üle hooaja tennisauhindad, milleid oli ohtlalt ja osalt üsnagi hinnalised. Pildil auhinnaaajad — vasakult Rein Tarmet (paarismängu võitja), Uno Vipper (B-klassi võitja), Rein Sule (klubi meister, kes sai firma Silveraskeni omanik A. Lõpu rändauhinna suure hõbedalõhku), Mait Kõstner (paarismängu võitja), edasi tennisekspektiooni esimees Peet Valdas üle andmas hõbepokaali (OJAS foto omaniku hr. Oja rändauhind) händikapvõistluse võitjale Madis Üirikesele.

Eurolane, uus eurooplane ja globaalne uuseestlane

Olla europlane, tähendab olla süüdinud siin kontinendil, olla esindajaks aastatuhandete kestl kujunenud filosoofilis-religioossele mentaliteedile ja osa saada sama vanast kultuurilisest pärandist. Eurooplane kujunemine on olnud üsna vaevaline ja seda on takistanud nationalisistlikud ambitsioonid, polariseerivad Vahemerele ulatavad geograafilised erinevused ja teadagi ka keelepiirid. Nüüd on antud Euroopa ühendamine majandusteade kätte ja need on olnud eeldamata poliitilised ja filosoofilised funktsioneeriva Euroopa ühisturu loomisega, mille tulemuseks on ühtlase elustandardi ja sotsiaalse olukorra tekkinine Euroopas.

Ameeriklased, kes on alati huvitatud majanduslikult erengust, on uurinud ka ühisturi elaniku — eurolast — kusjuures on küsitletud kakskümmend neli tuhat täiskasvanud isikut kuueaastikutes riigis. Ja tüüpiliselt ameeriklasile pole küsitatud, kas nad on lugenud Goethe't või Cervantest või, et kas nad on kunagi näinud mõnda Rembrandti maali või kuulnud Mozarti ooperit, vaid kas neil on auto ja külmumiskapp. Küsitluse tulemused annavad ometi asjaliku pildi eurolase elustandardist tema siirdumisel lootustega täidetud 1972. aastasse.

Uurimuse järele on eurolane 34

aastat vana, ta on abielus ja tal on keskmiselt pooleist last. Ta töötab ettevõttes või vabrikus, kus on vähemalt viiskümmend teenistajat. Ülatulike kindlustuste ja sotsiaalsete hüvituste kõrval viib ta töönädala lõpul koju puhast raha keskmiselt kakssada viiskümmend krooni. Koolikõrge on eurolane lõpetanud kuueaastikse aastastel, kuid oma emakeele kõrval oskab ta veel ühte teist keelt — enamuses ingliskeelt — nii et ta võib lugeda ajalehte või aru saada filmist selles keeles. Televisioonaparatuur on tal kodus ja ta vaatab saateid keskmiselt kolmeist tuhat nädalas, aga kui ta tahab telefoneerida, siis peab ta minema naabri juurde seda laenama, kuid loodab järgneva aasta kestel saada oma telefoni. Ta on auto-omanik, kuigi see on kas odav Fiat, Renault või Volkswagen. Eurolanna majapidamistööd hõlbustavad sellised aparatuurid nagu toiduimeja, toidusegaja, külmumiskapp ja pesumasin, kuid tal puuduvad veel sügavkülmutus, õhuhallutaja ja nõudepesemismasin, mis on Ameerika standard. Eurolasel on pangas säästukoht, kuid selle kõrval hoiab ta kodus ka mõningaid kuldsemeid et olla kindlustud ootamatul rahavajaduse languse vastu. Selle majandusliku seisundi juures on tal arusaamine, et tema küekäik on üheksa korda suurem kui ühesaastase elu.

Lääne-Euroopa 320 miljonit elaniku on läbi teinud urbaniseerumise protsessi. Selle tagajärjeks on olnud elamisruumide kitsikus, ökoloogilised probleemid ning noorsoo rahutused. Samaseks on registreeritud Euroopa rahvaste nooremist. Nii on alla kaheksateistast aastast Lääne-Saksas kakskümmend kaheksa, Inglismaal kakskümmend üheksa ja Prantsusmaal kolmekümmend protsenti. Need probleemid kujuvad eriti Euroopa suurtes keskuses: Londonis elab linna 11,5 miljoni elaniku, Pariisis 8 miljoni, Rein-Ruuri tööstuskeskuses kokku 10,5 miljoni ja Rotterdam-Utrechti tööstuskompleksi 4,2 miljoni elaniku. Kuna eurolane saab reedusliku puhkuse ja tema aastatulu on keskmiselt 10 000 krooni, siis kasutab ta oma väikeautot ja matkab puhkuse ajal Euroopa autoteed, kuigi tal tuleb kohtala inimesi, kes räägivad 11 eri keelt ja raha peab ta vahetama 45 korda.

Niisuguse pildi on saanud Ameerika ökonomistid ja sotsioloogid eurolastest. Kuigi välis-eestlaste kohta niisugused uurimused puuduvad, tekitab omegi küsimus tõmmata mõni-

gaid võrdlaid jooni eurolasega, kuigi sejuures peab arvestama, et vähemalt pooled välis-eestlased elavad väljaspool Euroopa kontinenti. Ja aluseks saab võtta ainult väga isiklikke ja subjektiveid ning juhuslikke mäluid, mil pole mingid statistilist väärtust.

Kõigepealt tundub, et välis-eestlane on noorem kui eurolane, ta on kusaigil kahekümne ja kolmekümne eluasta vahel. Ta õpib kõrgemas õppeasutuses või on selle just lõpetanud ja töötab kas insenerina, arstina, õppejõuna mingis õppeasutuses, või teeb teaduslikku tööd doktori-krandi saamiseks. Kuna ta on veel vallaline, siis pole ta hoolinud majapidamismasinat muretsemisest, kuid ta omab auto, telefoni ja televisiooni. Oma asukohamaa keelt vabab ta nagu oma emakeelt, aga eesti keelt jatkub tal lihtsaks jutujamiks ja ajalehelugemiseks, mida ta sisiks ei tee, kuna ta leiab, et eestikeelsele ajalehel ei sisalda teda huvitavat materjali. Kui ta on veel üliõpilane, siis loeb ta, või teeb kogu- ni ise kaastööd kohaliku üliõpilaskonnas eestikeelsele paljundatud ajakirjale, kuna selle toimetajad kirja ja keelevägastest ei hooli. Ta on kindlalt kunagi ka mingis eesti täienduskoolis, kuid ta ei arva, et tal sellel palju kasu oleks olnud peale eesti kõnekeele harjutamise. Hiljem on ta katsumud lugeda ka ühte eestikeelset raamatut, kuid selle pooleli jätnud, kuna keel on olnud raske. Ometi räägib ta peale oma asukohamaa keele ja eesti keele veel ühte keelt, nii et eurolase kahe keele kõrval on keskmise välis-eestlane kolmekelne. Ta on ka kindlalt eestlaste rahvuslikul üritusel nagu aktusel või suvepäevadel paar korda, kuid leiab, et seal pole tal midagi peale hakata, selle asemel võtab ta osa kõigist üritustest mida korraldavad tema-ealised, olgu need siis talispordipäevad, suve- või metsaülikoolid, KLENK'i või Kultuuripäevad ja ta nõuab, et need oleksid soliidiselt korraldatud ja professionaalselt sisustatud, kuna ta enese treening on kõrgetasemeline. Kodumaa küsimusi on ta oma vanematega opositioonis, kuna ta leiab, et vanemad suhtuvad kodumaa küsimusse emotsionaalselt, ise arvab ta end olevat intellektuaalselt suhtumist. Oma elukäsitlusest on ta pragmatist ja hindab reaalsed tagajärjed rohkem, kui kõrged ideaalid. Oma identiteet pole ta veel kindel, kuid tal on häid sõpru ka omaealiste eestlaste hulgas ja eesti kultuuri hin-

REFLEKSID

■ ROOTSI-EESTLANE, kes viibis Itaalias samal ajal kui seal esines Tallinna "Riiklik Akadeemiline Meeskoor", s.t. Gustav Ernesaksa häästlaulev professionaalne laulu "Instrument" ning Neeme Järvi juhataja Igor Stravinski muusikat, lõi kaasa Napoli Teatro di San Carlo vastava kavaale, olles sündmuse kaasa elanud. Nagu tavaliselt üllatab selle kavaale juures liika sama "krooniline" viga — kõik eestlased nimed on ilmselt enne transkribeeritud vene keelde ja siis tagasi transkribeeritud ladinä tähestikku omandanud kummaliselt moonutatud kuju, milline siis on antud itaallastele kavaalele koostamiseks. Raske on mõista, miks selline "püha toiming" on vajalik, kui paistab, et Kreml ei üsda eestlase enda poolt laadina ühtedega koostatud tekste, neile on sinuigud kirilli tähestikku viidud versioonid. Loomulikult pidid nüüd ka laulmehed ja Neeme Järvi (kes kavaalehel ise on muutunud "Yarviki") Itaalia kavaalelt lugema, et Tiirpust on saanud "Tiirpuri" ja A. Lästest "Ljate" — vead, mida kuidagi ei saa itaallaste arvele panna. Aga neil pole ilmselt selliseis pisikesis eesti nimede ortograafia küsimusis mingit sõnõigust. Eesti keel pääseb välismaailma ainult läbi Moskva "kirilli müüri".

■ MÖÖDUNUD AASTA LÕPUL riikastu rootsikeelsele luulurite pere üle eesti perekonnanimi kandva liikmege: Lotten Jürisoo. Ja kes mitte ainult ei ole eesti nime kandjaks,

vaid ühtlasi ka meie idealismi, vabadusmeelsuse ja võitluse kandjaks just selles esikülaekogus, mis on pühendatud baltlastele. Sellisena pidanud nii luuletaja kui tema luule ka eesti parnessil rohkem tähelepanu äratama. Vastamata oma rootsi sünnipärale, on Lotten Jürisoo meile väga lähedane kogu oma elusuhtumises. küsida võib, kas ta on selle juures mõjutanud oma eestlastest abikaasast Ernst Jürisoot, kes laseb ta ilmselt on ülimalt harmoonilises abielus. Eelkõige väärib tähelepanu luuletaja repertuus kaasaaj moevooluude ja võltsparoolide ees, ta kuulub oma tõdesid kartmatult või nagu Borås Tidning tema raamatut arvustuses märkis: "Ta vibutab viha rooska ja torkab terava satiri ja huumori floretiga". Sealjuures on tal saadud midagi üldema oma maa minnaksmise-huvide kohta: "pildid, bingod, jalgpall, siis veidi valimisvõitlust ning jälle: pildid, bingod, jalgpall". Lotten Jürisool on alles inimlik respekt väärkuse, idealismi ja vabaduse vastu.

KJ.

Ainult viiendik kiriku liikmed

Lääne Saksas ajaleht "Kirche der Heimat" kirjutab usuliseis probleemi Desis ja itele, et 22 prots. kõigist Eesti elanikkonnast kuulub kaudse Lutherius kiriku alla. Praegu olla seal kirikutõpetajaid 191 ja juhtustajaid 21 isikut, kes töötavad 139 kiriku juures.

Sõjas hävitatud või vigastatud kirikud on enamuses saanud uuesti üles ehitada ja parandatud. Praegune kiriklik töö on pühendatud just jumalateenistustele, kuna teised alad nagu sotsiaal ja abistustöö kirikutest enam ei esine. Noorsugu saab oma usulise õpetuse nüüd ainult veel kodus perekondades.

HUUMOR

Raamatukaupluses. Ma, tahaksin midagi kaasaegset, kuid ilma igasuguse keerutamisega, liigsete detailide ja isiklikuseta. Ja see peab olema kirjutatud täpselt ning kokkureatult.

Ma sain aru, mis see võiks olla, vastas müüja. Soovitan teile rongide sõiduplaani.

*

Pruut ja peigmees saabusid kuuordihotelli mesinädalaid pidama. Peigmees keeras vannivee jooksma, kuid siis keskendus ta tähelepanu pruudile ja unustas vanni seepikauaks kuni veis voolas üle äärte ja ujutas üle alumiisi korrusel avas ruumi. Ujutatud ruumis olev mees pistis oma pea aknast välja ja hakkas kootavalt sõnoma. Peigmees küünlusi omakorda aknast välja ja hüüdis vastu: Ma palun viisakamalt, mul on siin daam kaasas. Mees alumiisest aknast hüüdis tagasi: Ja kellega siis teie arvate mind siin olevat — pardiga?

*

Nagu ma näen, olete nüüd naisemees. Kuidas te aru saite? Väga lihtsalt. Teil on kõik palitua ja ülikonna nõbid korralikult ees. Jah, teil on õigus. See oli esimees asi, mida mu naine tei — õpetas mind nõppe ette õmblema.

*

Kas sul oli Pariisis oma prantsuse keelega raskusi? Minul mitte. Raskusi oli prantslastel.

KOITJARVE NOORTEKOOL TALLINNA Eesti laste stiilne GÖTEBORG ROSTRI 628497

EKS

RAADIO SAATED eestlasile

AMEERIKA HÄALE eesti saatet antakse iga päev kl. 16–16.30 ja 17.30–18 Rootsi aja järele talinapikkustel 13 m (21740 kiloherts), 19 m (15 235 ja 15 270 kh), 25 m (11 960 kh) ja 31 m (9 660 kh).

Lisaks kõigis saateis antavaile päevauudistele ja kommentaaridele päevaküsimuste kohta on eriteemad käsitled eestitlaseis saateis järgmise rõhuasetusega: Pühapäeviti esimeses saates usulisi meditatsioone, kumbagis saates tänapäeva noore põlvkonna küsimusi, esmaspäeviti Ameerika olustikku, teisipäeviti välis-eesti kroonikat, kolmapäeviti reportaaže — hõlmates kultuurikroonikat, neljapäeviti teaduse ja tehnika vaatlusi, reedeti majanduse ja inimeste eluajäre küsimusi ja laupäeviti ülevaade nädala sündmustest ja kultuurikroonikat, hõlmates väliseestlasti.

EESTI VABADUSE HÄALE saatet Madridi raadio kaudu tolmuvad iga päev ja kuulavad Rootsi aja järgi kl. 19 lühilainel 32 m. Saadet korratakse järgmisel päeval kl. 8 lühilainel 30,7 m ja teist korda kl. 13.30 lühilainel 30,7 m.

USULISED SAATED Trans World Radio kaudu igal pühapäeval, teisipäeval ja reedel kl. 18.30–18.45 lühilainel 31 m.

Ameerika-eestlaste elujõust ning noorte sõbruspäevadest

Kirjanik Arvo Mägi käsitleb käesolevas teises Ameerika-kirjas oma muljeid USA ja Kanada eestlaste elust ja elujõust, Eesti Majadest, kultuuri- ja sotsiaaltegevusest, m.h. oma osavõttu Kesk-Lääne Eesti Noorte Koondise, KLENK-i, sõbruspäevadest.

Oli võimalus imetleda ja kadestada USA eestlaste elujõudu ja indu omaale ühise kodu loomisel. Baltimore eestlased (umbkaudse hinnanguga järgi 800 inimest) omavad kolmekordse Eesti Maja söögisaaliga ja baariga alumisel, avara saaliga keskmisel ja ruumidega kantselil ning koolide jaoks ülemisel korral. Chicago eestlased (u. 600 inimest) ehitavad parajasti ümber oma Eesti Maja, mis saab avara poolkaarekujulise peosaali lavaga, mida kadestaks nii mõnigi väike teater. Mitmes teiseski linnas, kus eestlaste väike arv ei võimalda oma kinnisvara hankimist, toimub siiski elav, pidev ja mitmekesine tegevus ühritud ruumides. On muidugi ka erandeid. Ühe linna eestlaskonna kohta, tähendades "kalid naabrid". "Nemad ei saa ju omavahel läbi, liiga palju haritud inimesi koos..."

Muidu on USA eestlaste "handikapiks" asjaolu, et nad on laiali püstitatud üle suure riigi, väikesi grupeid asub siin-seal. New Yorgi eestlaskonna (ühnes Stockholmil eestlaskonna suurune) tegevustööd on selle suurinna rasked liikluseolud ja viimase ajal ikka halvemaks muutuv julgeolekusituatsioon õhutanud. Geograafiliselt laialipaisutatud püüakse korvata suurema liikumisega. 4-5 tunnised automatid, nädalalõppudel pole midagi erist. Chicago osavõttel KLENK-i päevadel (millest peale ka üht aega) oli noori USA läänemaid, Baltimorest, Washingtonist, New Yorgist ja Torontost, kõnelenata väikestest keskustest. Kasvatatakse ka ohtralt lennukiteid. Torontos või selle lähimbruses toimuvate suuremate eestlaste pidustuste puhul võivad parkimisplatsid näha peagu sama palju USA kui Kanada sõltidega autosid.

"PEALINN" TORONTO?

Kanada eestlaskond paikneb enam kompaktelt. Suurim grupp elab ju Torontos ja selle naaberlinnades (Hamilton, Kitchener, St. Catharines, London jne.) Mõnede kalkulatsioonide järgi tõusvat selle rajooni eestlaste arv ligi 10.000-ni ja torontolased peavad selle tõttu oma linna teatava õigusega "vaba eestlaskonna pealinnaks".

Teised suuremad eestlaste keskused on Montreal prantsuse Kanadas (u. 3000 eestlast) ja Vancouver kaugele läänerannikul. Ka Kanada eestlased on agarad autotsijitajad nädalalõppudel, aga nende teie viib peamiselt põhja poole, suvitaldesse või "kotkestesse" (cottages). Suviloamannil on iga endast vähegi lugu pidav perekonnaga Kanada eestlane — vähemalt Torontos. Ja muidugi jääb siis mõne muu ürituse jaoks vähem aega üle. Aga ühistest suveüritustest annavad tinnistust "Seedrius" toimuvad suured vabaõhupidustused.

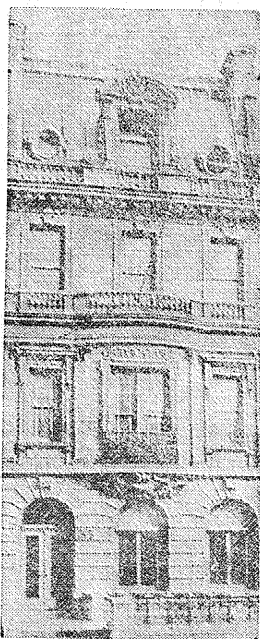
"FOORUM TABUDE KÄSITLEMISEKS"

Viimasel ajal on veelgi kuulsamaks saanud teine vabaõhuala Kottakajärve, kus peetakse suveti 10-päevast Metsaülikooli 100 osavõtuga. Kes on "valitud" tunduvalt suuremat soovijate hulgast.

Ürituste ümber on olnud vaidlust ja plikidemurdist. Toronto "mõjukad" st. vanematest eestlastest koosnevad ringkonnad on üritust vahel ristunud ka "punaseks". Aga kuna nood ringkonnad on punase värviga üldiselt vägiti heledad, siis ei panda seda viimasel ajal enam suuremat tähele.

Ühe vanemasse põlvkonda nihkuv, endine silmapaistev Toronto eestlaskonna tegelane: "Metsaülikoolis on noorem ja keskmine generatsioon teineteist leidnud. See on paik, kus võib vabalt ja selgavusteta arutada küsimusi, mis mõnel poolt millegi pärast on tabuks peetud".

Igal juhul on Metsaülikoolist osa võtnud kõik entusiastlikud ürituste suhtes, räägitakse koguni Ameerika mandri eestlaskonna noorema gene-

New Yorgi Eesti Maja

ratsiooni "rahvuslikust ärkamisest", mis ei jätta jätmata ka järgi teiste eestlaskonna ürituste puhul.

Igal juhul asub Torontos lisaks alles hiljuti kaheks murenenud teatrilale ka Endel Loo juhatusel toimuv noorte teatritrupp "Savi", mis on spetsiaalseeritud moodsa dramaatika esitamisele. Selle etteasted on kutsunud esile juba nii positiivseid kui negatiivseid hinnanguid — viimasel peamiselt "moraali" nimel. Torontos eest kunstnike poole sooviga, et need saadaksid oma teosel sinna näitamiseks ja müümiseks. Address: "Gallery Esthec", 16 Isabella Str., Toronto 285, Ontario, Canada.

KLENKI (Kesk-Lääne Eesti Noorte Koondise) sõbruspäevad toimuvad igal aastal novembri lõpul seoses USA-s populaarse Thanksgivingi Day (mille eestlased ristinud "Tänu-annu pühaks") pika nädalalõpuga. Sel aastal toimusid need Chicago, avaras ja peagu luksuulikus Marriott teatrilale. Osavõtjaid noori kuuekümmet ümber kogu Ameerika mandrit, peale selle kohalik eestlaskond üsna suures ulatuses. Sõbruspäevad algasid Chicago Eesti Majas tavakohase "Tänu-annu päeva" kalkunioõimisega, millele järgnes kirjanik Asta Willmanni hooone ja näidetegevustatut loeng viiest tänapäeva eesti lüürikut (Under, Talvik, Alver, Rannit, Vihalemm). Selle järele näitas paar korda kodumaa käinud noorem kaasmaalane filme ja valguspilti Tallinnast ja ümbruskonnast, neid vaimekalt ja teravalt kommenteerides.

PROFESSOR EKSTSEEL?

Teisel päeval andis Georg Kurman ülevaate eesti-soome kultuurisuhetest vanemast ajast kuni tänapäevani, tuues esile küllaltki seni tundmatuks jäänud seiku.

Prof. Elmar Järvesoo refereeris nõukogude statistika põhjal "Viimaste aastate majanduslikust arengust ja elatistasest Eestis", leides et elutingimused on paranenud ja areng suurtes joontes (hoolimata suurtest puudustest eriti tarbekaubade alal) positiivne. Professori väidetele polenud nõus publiku hulgas sõna võttev noormees (kes umbes aasta eest vabasse maailma põgenenud). Ta tõi tegelikkust elust rea näiteid, mis viitavad hoopis vastasuvunallisele arengule.

Sama päeva õhtupoolikul esitas Asta Willmann näitleku näiterühma lugemisproovi. Arvo Mägi luges katkeid oma loomingust ja Chicago rahvatantsu rühm "Mustajala" esitas tähelepandava taseme eesti rahvatantsu. Laupäeval toimus kolm loengut: Dr. Erik Linnoit andis ülevaate psühhiaatria arengust ja praegustest probleemidest. Arvo Mägi näitis, kuidas paguluskirjandus on kujutanud eesti noori. Referaat kutsus esile elavaid läbirääkimisi ja tõi esile kogu pagulusnoorte probleemid kompleksis üksikuid tegureid ja faase. Jyri Kork vestles temale omase mahlaka huumoriga Olaf Kopvillemist kui "filosoofist klaveri najal". Loengutele järgnes laudkonnast teemal "Mii määral on väärtsused tänapäeval muutunud", milles puudutati rida põnevaid küsimusi, filosoofilisest põhiväärtustamisest kuni narkootika probleemist. Pidustused lõppesid õhtuse balliga, kus meeleolurikkalt esines lauluga Eli Tabur New Yorgist.

"MITTEAMETLIK" KONTAKT

Pilt sõbruspäevadest poleks täielik, kui püüdnudks ainult päevade ametliku" osaga. Väheamalt sama tähtis, kui mitte olulisem oli noorte teie pistu vanemate (ilhe "mitteametik" sõbruspäevade otsuse järgi on noore ja mittenoore piir paguluses 40 aastat) omavaheline kontaktivõime loengute vahelaegadel ja peale loenguid — tunda-des tihti kuni varaste hommikutundideni.

Peab tunnustama, et Ameerika mandri noored on sinistest kergemini kontakti võtavad ja saavatavad. Üldine eluviiside lihtsus ja läbikäimismõnede suhteline vabadus (vähemalt võrreldes Rootsi omadega) on jätnud jäljed ka noortes, kellega võis vabalt ja avameelselt laskuda diskussioonidesse (mis tihti hea huumoriga vürtsitatud) kõikide maailmaprobleemide üle. Ja see mulje on võib-olla kõige väärtuslikum ja meelejääv kolmenädalast ringreisist USA-s.

AR-GI

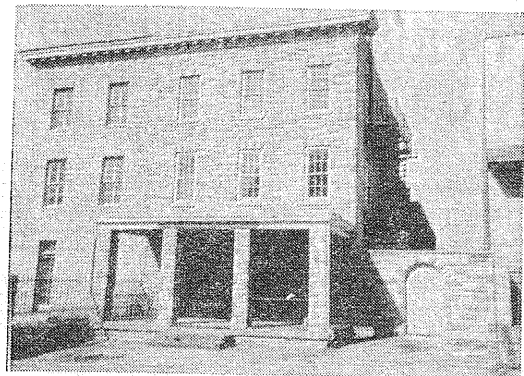
Ants Toi Harvardi õppejõud

NEW YORK (VES) — Käesoleva aasta sügisest töötab Harvardi ülikooli õppehaiglas kasutavas Beth Israel Hospital'is röntgenoloogina ja ka õppejõuna dr. Ants Toi Torontost.

Sündinud Tallinnas 1942, sai ta keskhariduse Torontos ja lõpetas seejärel Toronto ülikooli 1966. a. arstina. Üliõpilasena töötas ta mitmes Torontoni haiglas ja õppis arstiteaduskonna üliõpilaste vahetusstaudiumi korras Hamburgi ja Viini ülikoolides. Sooritanud arstideid nõutava praktika, omandas ta praktikseeriva arsti õigused ja asus arstina tööle Torontoni Western Hospitalis. 1969 sooritas ta Toronto Ülikoolis eksamid röntgenoloogias ja läis siirdus siis tööle Bostoni, Harvardi ülikooli õppehaiglana töötavasse Peter Bent Brigham haiglasse, kus ta k.a. juunis lõpetas residentid studiumi, mille järele temale tehti ettepanek tulla tööle röntgenoloogina Beth Israel haiglasse, kus ta praegu praktikseerib.

Lisada võib veel, et ta k.a. sügisel saavutas spetsialisti kraadi röntgenoloogial "Fellow of the Royal College of Physicians (of Canada)".

Dr. Ants Toi on oma õpingute kõrval olnud aktiivset tegev üliõpilaskonnas, on innukas kergetõustiklane, suusaosariitlane ja ahhinudat fotomees. Akadeemiliselt kuulub dr. A. Toi korporatsioon Vironia villistlasperre.

Baltimore Eesti Maja

Lugeja kirjutab

A. Varma mälestused

V.a. EP LToimetust! — Härra Karl Telpak on pidanud vajalikuks rünata mind oma Eesti Päevalehes 11. detsembril 1971 avaldatud artiklis, mille pealkirjaks oli "Saadik ja soomepöid. Talpak "Diplomaadi kroonikast" ning mis käsitles pärimisel kadunud ministri Aleksander Varma hiljutit ilmunud mälestusi. Puutumata artikli muusse sisusse imestan väga, et Talpak on niisuguse rünna-kuga minu vastu välja tulnud. Tema kirjutus minusse puutuvast osas on ju puha jama!

Minu artikkel Teatjaas oli raamatuvastus, mida Talpak jätab mainimata. Ja, nagu raamatuvastustest puhul sageli kombeks, ma refereerin mõne võrra arutustava raamatu sisu. Mina ei mõnitanud kuidagi viisi kadunud toimetajat Harald Wellnerit ega olnud mul selleks ka mingit põhjust. Mul ei olnud päle-

© San Francisco tähistas 70-ndat sünnipäeva kaunaeagne välleestlane John Ostrat, VR II/3, kes pärast Vabadussõda asus elama AUSA-sse San Francisco, kus ta oli alguses E.V. aukonsulaadi sekretäriks. Hiljem läi ta oma tööstuse John Ostrat & Co, kus tööd teinavad sadakond eestlast.

gi isegi au teda isiklikult tunda. Lõigu kohta, kus mainiti Varma poolt väidetud "võimuhaaramise plaane" ja mõeldamises ka Wellneri nimi, ütlesin omapoolse kommentaarina, et oleks soovitat saada objektiivne pilt nendest asjadest. Sellest minu kommentaarist aga vaibik Talpak.

Oma arvustust kirjutades leidsin, et kui on põhjust sisuliste märkuste tegemiseks või öiendamiseks näiteks just JR/200 osas, siis peavad seda tegema eeskätt need, kes on olnud sündmuste tulipunktile lähemal kui mina. Teenisin küll JR/200-s, mis oli väga tore eesti üksus ja milles teenitud reitavendadest jäid mulle isiklikult eranditult hääd mälestusi, kuid ma ei olnud mitte rügemendi sündmuste keskpunkti.

Lõpuks tahaksin avaldada üldisnaiselt lootust, et siiski, vaatamata võimalikele eelarvamistele, meie lähema mineviku sündmusi käsitletakse avalikkuses senisest rohkem — mis on tähtis muu seas ka võimalikult põhjalike andmete saamiseks nendelt, kes on ise need ajad üle elanud ning sündmuste keskel seisnud — ning et nende asjade käsitlemine toimuks rahulikult, asjalikult, mitmekülgset ja ilma ülearuse kõrveerimiseta.

Esno Ridala

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

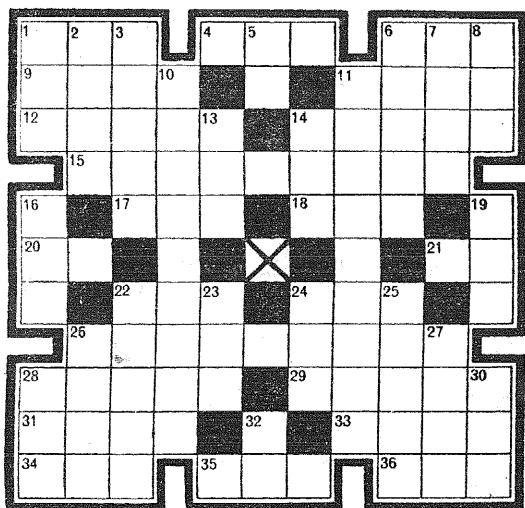
EESTI PÄEVALEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingituseks, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

EPL ristsõna nr. 1

Paremale: 1. tee lahti! 4 tüma maa
6 õlu Ingismaal 9 mängueisu 1 tera-
vili 12 lidlus. sibas 14 osa ooperist 15
ratsasalk 17 rõõvala 18 varju (ail
olemas) 20 kuld (prants k) 21 valu-
hüüe 22 kuriteo jumalanna Vana-
Kreekas 24 ilma ja piksehalvaja 26
on näiteks matemaatika 28 rohkesti
29 mitme arvu kokkuvõte 31 tõstu-
kate tehas Root si 33 on see kes
ei näe 34 osa vankrist 35 sama, mis
17 paremale 36 kuraator (lüh).

Alla: 1 viga (lapse keeles) 2 okas-
puu mahl 3 Jumal muhamediusu-
listele 5 end. kõrts Tallinnas 6 su-
vituskoht Shveitsis 7 avastus 8 pri-
vaat 10 re'zissöör 11 on kaup, mi-
da müüakse kaalumise abil 13 pa-
garitood 14 akumulaator 16 jõgi

Itaalias 19 kreeka täht 2 logeles,
laiskles 23 progress 24 madu 25 tea-
tud liiki sammal 26 jooginõu 27 kaua
aega tagasi 28 ülemere lennuliin 30
kuulub paadi juurde 32 sina.

Labendus 45:

Paremale: 1 Pikknurme 8 Kura 9
eile 11 aku 12 ava 14 ave 15 sa 16
Jaama 18 AS 19 kus? 20 mul 22 elu
23 der 25 aru 27 ila 29 AS 31 Udeva
33 si 34 uur 36 ula 37 tai 38 epee
40 vakk 41 Pillapalu.

Alla: 1 Puka 2 Iru 3 ka 4 Növa
5 re 6 Mia 7 Elva 8 kask 10 eest
12 aas 13 amm 16 Juuru 17 Audla
19 kla 21 Lea 24 Saue 26 udu 27
iva 28 tiik 30 supp 32 Elsa 33 Saku
35 Rei 37 tal 39 El... 40 VA.

Tellimissubventsioon
EPL tellimisel Eesti
Laenu-Hoiu Ühisuselt

• Stockholms Sparbanken'i juures töötav Eesti Laenu Hoiu Ühisus annab ka tänavu oma hoiukonto omanikele soodustuse eesti lehe tellimisel kr. 15.- suuruses.

● Soodustus kehtib kõigi hoiukonto omanike kohta, kel on pangas vähemalt 1 000 krooni või kee 31. detsembrini selles suuruses konto avavad. Igas leibkonnas on aga võimalus ainult ühel soodustuse saamiseks.

● Nii siis, kes soovivad EESTI PÄEVALEHE tellimiselt saada

eellähendatud soodustust, neil tuleb toimida järgmisel:

● Hiljemalt 20. jaanuariks esitada Eesti Laenu-Hoiu ühisusele Eesti Päevalehe tellimiskviitungi või selle fotostaatkoopia (kas siis posti või talituse kviitung), misjärel pank kannab Teie kontokasuks kr. 15:- ja teatab sellest.

● Asja lihtsustamiseks avaldame alljärgneva kupongi, mida koos kviitungiga tuleb saata Eesti Laenu-Hoiu Ühisele (kas siis aasta või 4-kuu tellimiskviitungid):

Saata: Eesti Laenu-Hoiu Ühisusele, Box 16 318, 103 26
Stockholm. 16 — hiljemalt 20. jaanuariks 1972.

Hoiukonto omaniku nimi
Sünniaasta
Postiaadress
Hoiukonto nr.

Eesti Päevalehe tellimise eest tasutud kr.

Lisa: posti või talituse kviitung:
sila kleepida või lisada!

KAASAEGNE OPERETT

"Rummu Jüri" Adelaides

ADELAIDE (EPL kirjasaantjalt) — Adelaide Eesti Meeskoor lavastas 20. nov. kahalikus Eesti Majas A. Arro ja L. Urmeti opereti "Rummu Jüri", mis äratas suurt huvi ja läks läbimüüdud majale.

Lavastas opereti pr. J. Tennosaar, kes oli ühtlasi ka lavakujundajaks, kusjuures muusikajuhiks oli A.E.M. Töist kiitust pälvisid etendusel dekoratsioonid ja kostüümid.

Dirigent L. Harm, ostumõimejaks ja tantsujuhiks pr. S. Ranniko, lava-meistriks H. Tobias ja valgustus- meistriks O. Randva. Lavastajad abistati veel pr. Anne Luur-Fox ballettmeisterina, pr. E. Buck rahvatantsujuhina ja prouad L. Palm ja O. Haas repetitöritena. Etenduse ajal mängis L. Härm taktikeipi all väike, kuid tõhus orkester koosseisus: klaver - pr. L. Palm, duofon - pr. O. Haas, viiul - K. Kald, akordeon - G. Allik ja löökpiliid - G. Laansalu. Lisaks orkestrile esines etenduses tegelaskonnaga läbi põimituna ka 23-likmeline segakoor.

Opereti mõjuvaimaks küljekst tunduvas muusikalisel heil, mis veetles nihiasti algupärase kõl- limgu ku ja sellesse pühitavalu- sei kõrval esinevate rahvatäulu- ning viiside poolest. Muusika, lal, rahvatantsud ja ballett näid andv sellesse operetile peamist külge- tõmba-öödu.

Mis nüüd puntub teatrilisku kal- lakuse, mis kodumaa kaasnege lo- ominguna parku leidub tuveval mää- ral opereti algupärase teklsti, sis- viimase hoolika redigeerimise lai- musena tuli "Rummu Jüri" Adelai- deis lavale sellisel, et ta ei pida- nud solvama kellegi usulisi tundeid poliitilisel meelsusel rääkimata. Sam- mal ajal aga ei saa konstateerimata jätta, et Jüri Rummu ja ta keskon- da kuuluvate arenenumete inimeste mentaliteedis ilmneb selle opereti raames ajajärgule ning keskkonnale võõrapärane progressivsus, mis peaaegu piirnes moodsa "klassitead- likkusega" ja mis määrgataval kan- nan kaasnege sõdalad kehivate ideoloogiliste lähekohtade pitsert. Kookoslaas lahe mõjub Jüri Rum- koos oma "progressiivsemate" kaas- lastega analoonismina ja tunduub el- võõrana. Elutruid proportsioone, il- lüdrase lihast ja verest inimestena, il-

Tegevuse osas kõige tugevamalt oli läbi viidud vaatus, mis hargnes mõi-

L. Trett

■ **HIINA KEELE TOLGID UNO-**
saks asendati nüüd Puna-Hiina poolt,
näivad võtvat oma ülesannet kaunis
ekstravagantselt. Hiina keel on tee-
ravasti UN-i ametlik keel, st. kõik
koosolekute kõned antakse edasi ka
hiina keeles. Üks norra diplomaat jäi
juhuslikult kuulutama oma peesin-
daja kõne hiinakeelest tõlgit ning
märkas, et midagi on nagu korstnat
ära, sest fraasid hiinasti korduvat. Ta
hankis hiljem lindi ja hiina keele os-
kaja ning siis selgus, et Puna-Hiina
tõlk oli Norra esindaja kõne tõlkimi-
se asemel kogu ege kõnelelud mik-
rofoni: "Miks ei jätta te meid rahule-
rog? Miks ei jätta te meid rahule?"
Jne. kuni kõne lõpuni.

■ BILJONILISE pornograafilise äri USA-s on üle võtnud Mafia, selgub sellekohastest uurimisandmetest. Veel

1968. a. Mafia ei olnud asjast huvitatud, kui kui ülemkohus selleltaise "kunst" vabaks andis ja pornograafia-äri õitsele läi, tungis ka Mafia selle ka. Praegu valitsevat seda ala Kaliforniast New Yorgini 6 Cosa Nostra perekonda New Jerseys ja New Yorgis. Pornograafiline äri olevat praegu tulusam ja julgem, kui liigkasudega laenuandmine, ümastussinete äri või lõbumajade pidamine. Kõik "peep-show" aparaadid ("ühineimise-ke-kin") on Mafia valduses, samuti juba ka praegu filmifilmitejesid. Üks Mafia perekonnaliige ostab tavaliselt pornofilme (15—20 tükk), teeb nendest koopiad (kulu \$3) ja müüb siis koopiad \$50 tükk! Selleks eriti loodud kopeerimistööstus New Jerseys laaseb praegu iga kuu välja 50,000 koopiat pornofilme.

ATEISM ja KIRIK OKUP. KODUMAAL

Stockholmi Eesti koguduse bülletään "Koguduse Teated" toob ära Uusi Suomis 15. juunil ilmunud Leo Lindebergi kirjutise ateismi ja kiriku vahelkordadest Eestis vene usu vastase ajakirja järele:

Nõukogude Liidus ilmuv usuvastane ajakiri nimega "Nauka i Religia", Teadus ja Usk, hakkas ilmu- ma kümnekond aastat tagasi. Ta erineb selle ala propaganda ajakir- jadest, mis ilmusid ajavahemikul 1920–1940 ja jäid seisma sõja ajal, püüdis käsitleda ainet asjalikumalt, esitades ka debatti, informatsiooni teismi ja usu kohta Nõukogude Liidus.

Vastselt siia jõudnud järjekordne number sisaldab pika artikli usue-
lu kohta Nõukogude Eestis. Tegeli-
kult on vaatluse all ainult luteri
usu kiriku olukord! Moskvast Ees-
tse sõitnud kirjasatjaia tööde mu-
relikult, et võitlus luteri usu kir-

ku vastu ei edene Nõukogude Eestis, kuigi Tartust leiduvate õppeasutuste juures on aiteismi levitavate osakonnad, avaldades kirjutusi ajakirjades ja eriväljaannetes. Raadio ja televisioon on avatud usuvastastlikule propagandale. Ebadeu põhjusena nimetab kirjutaja luteri usu õpetajaid. Need on riigivõimule lojaalsed, haritud ja osavad, mida ei saa üldela ortodoksus kiriku preestrite kohta. Luteri kiriku õpetajad on rakendunud kiriku töös mitmeid "uendusid", on emelisse pandud nai-

säpetajaid üle maa korraldatakse kokkulehitud kultuuri tähe all. Kikuleid on võetud kasutusse kõrvale ülesannete jaoks nagu kontserdid, aga ka mitmesuguseid kutsesidustaste jaoks. Eestis peatakse päris üldiselt kiini üslegi kombetustud, haaratse isegi neid komsuid suhtuvad usku üksikököest. Ristimine, leer, laulatus ja kirikküllumatus on päris tavalisel nähtused. Samal ajal väidetakse aga, et kirikust astutavate välja. See et lohuta artikli kirjutajat, sest niisugune lahkumine kirikust et tähenda siirdumist ateismi, vaid minnake pigem üle usulohku nagu baptisim, adventisim, metodisim.

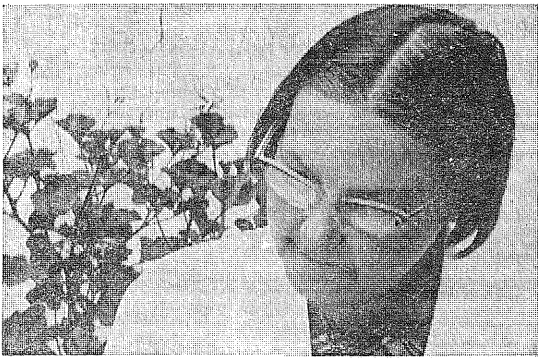
Artikkel kasutab materjali ka eesti ateistlikest väljannostest. Ta kasutab tsitaate lugejajärgsest, leides seal kahesuguseid kriitilisi seisukohti. Osa soovitatav usuvastase propaganda tõustamist nii, et see ka tõesti pakub lugejatele uusi. Teised jällegi soovitatavad lõpetada ateistlik propaganda, kuna seal pole niikuinii mingit mõju. Selgipoleest on kirikust lahkumine väga üldine, kuigi põhjuseks on pigem ükskõiksus, mitte teadlik ateism.

Piiblid 1969 leerilaagrist osavõtjatele

1989.a. kaheksandast leerilaagrist Metsakodu osa võtnud eesti noorte-
le andis Eesti Komitee lüüdaduse
kinkida kõigile uus Piibel. Alles
nüüd, enne jõulu saabus vastav
kontingent Piibeld Briti ja Väli-
maa Piibliseltsilt Londonis ja need
tulevad jõululõikele väljaandmisele
noortepidulateltestusel pühapäe-
val, 9. jaanuaril kell 13 Hägersteni
Uppenbarelse kirikus, kus teenib
õp. A. Kõdar, noorte leeritaja.

Teretulnud on ka eelmiste ja hili-
semate leirilagrite noored ja nende
vanemad. Piibleid aga saavad ai-
nult 8-nda leirilagri osavõtjad, ke-
da palutakse oma kohaletulekust tea-
tada ka õp. A. Kõdarile, Valutav. 7,
I tr. 126 45 Hägersten (tel. 08/45 95 90)
või noorteinstruktor Riks Norvellile,
Brantingtorget 20, 754 34 Uppsala
(tel. 018/25 52 32).

• Auroras, Illinoisi osariigis tähts-
tas 75-a. sünnipäeva dr. med. Rich-
ard Teder end. sõjaväerast Tartus
ja Tallinnas. Ta tegi läbi "Moero"
hukkumise põgenemisel ja pääses
imekombel eluga. USA-s on ta töö-
tanud arstina ja haigla juhataja
abina Ohio ja Kentucky osariiki-
des.

Akvaarelist Tiit Kadak

Eesti akvarellisti edu personaalnäitusel JOHANNESBURGIS

Mõni aeg tagasi (dets. 1970) oli selle lehe veergudel juttu meie akvarellistist ja lilemaalijast Tiit Kadakast, kes elab Lõuna-Aafrikas, samuti oli võimalus tutvuda ta reproduktsioonidega E. Kultuuri Koendises. Ka oli siis kõne all ta edukas esinemine Itaalias ja ta maalide omandamine Hunt Botanical Library poolt Pittsburghis, USA.

Meie kunstnikud siin kui ka USA-s ja Kanadas on saanud tihti kogeda, kui raske on peremehemaa kunstnikuga võistelda esinemisvõimaluste saamisel kui ka tellimiste ja ostude puhul. Eriti maksab see kahtlemata väikeste rahvusriikide kohta nagu näit. Rootsi. Tiit Kadak on aga end küll lõuna-aafriklaste südamesse maalinud oma õhuliselt lilleakvarellidega, kusjuures ta kunstniku-sitatsioon on erinev ses mõttes, et tal ei ole moraalsekski toeks nimetamisväärselt Eesti publikut nagu see näit. Rootsi ja Ameerika eesti kunstnikel siiski on. T. Kadaka kunstiliseks väljenduseobjektiks on mitmesugused L.-Aafrika lilled. Lemmiklilleks on kujunenud protea selle mitmetes nüanssides, kuna see on ka L.-Aafrika rahvuslilleks. (Muide võib seda lille vahetevahel näha Hõitorgeti peatusel tuntuks asuva lilleäri aknal. Maksab 35 kr tükk!) Kunstnik töötab tihti kontseptsiooni Plant Research Instituutiga ja ta lilled on botaaniliselt korrigeeritud. See aga ei tavaliselt henda ta akvarellide puhtkunstilist värvist, võibolla isegi vastupidiselt. Võrreldam näit. rootsi tuntud kunstniku A. M. Dahlquist-Ljungbergiga, kelle juu botaaniliselt identseid lillejooniseid (Angelica jm.) said üksmeelsest hiilgava hinnanguga ta ennejuures suured personaalnäitusel galeriis Färg och Form.

Kuna meil on põhjust eriti rõõmu tunda ära eesti kunstniku edu üle, mis on saavutatud väljaspool meie oma publikut, siis peaks väike ülevaade T. Kadaka vahelpaalest tegevusest olema omal kohal. Sel sügisel ka ta kutse esineda personaalnäitusena ühes Johannesburgi sädalinnas galeriis, mida ta tegigi 25 töoga. Johannesburgi suure päevalehe The Star kunstikriitik Rich. Cheales võitis 56-na avamispelelil ilmunud lehes, kus ta oma kunstirõõmsel eriliselt välja tõstis T. Kadaka akvarellid, öeldes: "Tiit Kadakal on selline ilutundlik õrnus L.-Aafrika metsalilledel kujutamisel, et kaldud alandama selle detailide tõe väärust, mis nii tagasihoidlikult käib kaasas nende peenega eeterlikult kaunile akvarellidega." Edasi mainib ta kunstniku tehniliselt osavat pintslikäsitust ja ta subtiilselt toone tabavat silma protodeeroodade toonide kujutamist õies ja metsalset süra lehtedes. (Kui lugeda seda reitsensendit arvustusi teiste kunstnike kohta samal kriitika-leheküljel, siis näeme, et ta ei ole hoopiski nii helde superlatiividega, see peaks panema hinnangu õigesse perspektiivis.) Kallistest hindadest hoolimata (osaliselt kriitiku nõuandel galeriomaniku poolt tõstetud), müüdi näitusel üle poole tödest, pärast seda veel 5-6 (muide üks ka kohaliku Rootsi Selt-

sile), kusjuures kirjallike tellimisi tuli ka väljastpoolt L.-Aafrikat.

Samal ajal ilmus South-African Panoramas, mis ilmutab kuues keeles ja levib sellisena ülemaailmselt, terve leheküljelise ülevaade nelja värvilise reproduktsiooniga pluss kunstniku jõulukaardil, mis vabamüügile ei tulnudki. Kunstnikule sai aga osaks eriline tähelepanelikkus, kuna taile valmistati 200-eksemplarine eritükk ka eestikeelse tekstiga.

Juba 1963. a. ostis Johannesburgi African Museum tervelt 16 Tiit Kadaka tööd. Nii on ta arvukalt esindatud muuseumi kataloogis koos elu-loomade andmetega ja reproduktsiooniga. 1970. a. ilmunud uusimas L.-A. kunstiajaloo Art & Artists of South-Africa on ülevaade T.K.-a elust ja loomingust Esmä Bernani sulest koos reproduktsiooniga.

Kõike eelolevat arvestades võime öelda, et Tiit Kadak on tiel määral tunnustatud ja hinnatud oma teisel kodumaal, peale selle esindatud ka väljaspool L.-Aafrikat. Meil on põhjust tema saavutuste üle tühist rõõmu tunda ning talte soovida jätkuvat edu ja inspiratsiooni. Kahtlemata oleks huvitav meie kunstipublikul ta maale näha originaalis ja sel moel kujundada isiklik seisukoht nende suhtes, kuid kauge vahemaa tõttu on see küll kahjuks peaaegu ületamata raskustega seotud.

EEVI END

AURAHASpioonile

BERLIIN — Ida-Saksamaa valitsus astus omaaegset automatsiooni Kallus Fuchsiga 60-aastaseks saamisen puhul talte kuldse teenetemedali ametnimesega.

Klaus Fuchs spioneeris Inglismaal venelaste kasuks ja mõisteti selle eest 14 aastaks vang, kuid lasti vabastada pärast 9 aastast vangistust. Praegu töötab Fuchs Ida-Saksamaa autotööstuslike keskuse abijuhatajana.

VETERANTEXACOS

Õli- ja Bensiniikontsern Texaco on annetanud oma 25-aastase teenistuse veteranimärgi ettevõtte krediidisakonna juhatajale krediidisheffile Hugo Mickelile Stockholmis.

Hugo Mickel on Eestis olnud omanavalitsuse-sekretäriks ja asus Rootsi tülles varsti Texaco teenistusse.

Kohvikud nüüd kõrtsideks Pilk eesti kohvikukultuurile

(VE) "Restorani ja kohviku erinevus on viiud miinimumi. Enamik kohvikuid, eriti suuremad, on avad veinibaare ja sööklate funktsioone. Näiteks "Moskvaski" võib nüüd tellida hõrshi ja seaprandi ja ing kõrvale saada alkohoolseid jooke. Kohvikutes pole enam ajalehti ja ajakirju. Peale "Tartu" ja veel mõne vähese erandi on kõikjal kadunud malelaudad... Esmaklassiline konsertmuusika on kohati asendunud muusikaga, mis ei hõlga oma hea-duse, küll aga käärakusega..."

Niisuguste paljuülevat lausetega iseloomustab praeguseid Tallinna kohvikuid Tartus ilmutava ajalehe "Edasi" joonealuses ohukorda Eesti osariiklusaegne ajakirjanik Kaljula Teder. Enne kui avaldada mõningaid lõike Kaljula Tederi huvitavast kirjutisest, mis on avaldatud tervelt 11 ajalehe joonealuses pealkirja all "Kohv ja kohvikud", olgu märgitud, et Kaljula Teder oli vabariigi päeval "Päevalehe" toimetussliige, kes koos "Päevalehe" toimetajate Jaan Taklaja, H. Tammeri, J. Animägi ja teistega 1940. aastal arreteeriti. "Päevalehe" meelest on ainsana Kaljula Teder kõik kannatused Siberis talunud ja pärast enam kui kümme-aastast äravõetust saabus ta Eestisse tagasi.

Võib-olla teadaoleval andmel on ka K. Teder alms eelmise ajajärgu ajakirjanik, kellel võimalus ajakirjanduslikult tööd muutunud olukorras jätkata, kuid mitte toimetuse koosseisu kuuluvana, vaid "vabakutselise ajakirjanikuna" eest Kaljula Tederi kirjutisi ilmutab ajalajal mitmeid perioodilistes väljaannetes.

Kuna Tartus ilmutav "Edasi" on üks paremini ja ka "vabamalt" toimetatud okup. Eesti ajalehti, siis on seadama põhjust lähemalt peatuda seal ilmunud K. Tederi pika kohvikuteju iseloomulikumate lõikude juures.

Jätkates tänapäeva kohvikute iseloomustamist, kirjutab K. T.: "Kohvikumööbblil on erisugused ülesanded. Restorani publiku kõhuvihud vajavad suurt lauda, mis oleks rikalkult kaetud sõõkide ja jookidega. Seevastu kohvikukülilastaja laual peab jätuma ruumi vaid kohvitassile ja taldrilike kohvikõrvasega. Asjatult on kohvikuruumide sisekujundajad hüülnud väikesed ümmargused ja kaheksakandilised laud, mis toetuvad ainult ühele jalale. Otse hädavajalik on laukateist alpool väike riitlike pispakkidele, ridilililide või mõne muu eseme tarvis. Ostarbekas ei oleks siinse sündsada gaderooberit kasutamise sündsust... Tõsiselt tuleks kaaluda alkoholi müümist kohvikutes.

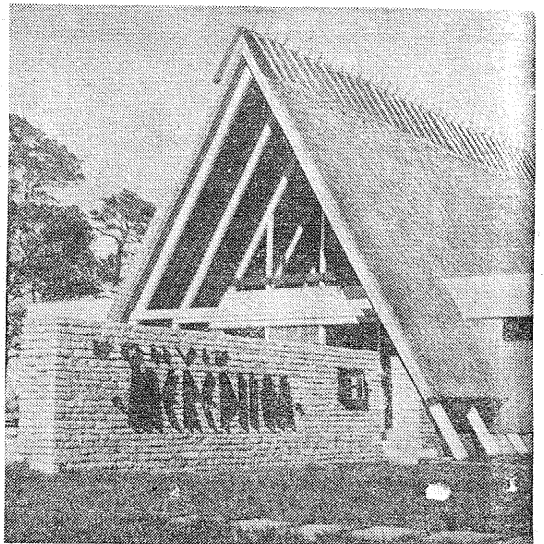
Etpraegusel ajal moodustab peamiselt külastajaskonna just noorsugusis on kohvikud muutunud nagu alkoholit tarvitamise eelkoollis."

KAUBANDUSMINISTRI KASK-KIRJAGA KAOTATI EESTIS EHDINE KOHVIKUMÖIST

See toimus 27. apr. 1937, mil Tallinna Toitlustust ametiti ümber Tallinna Sööklate, Restorandide ning Kohvikute Trustiks. Kohvikutele anti luba müüa alkohoolseid jooke ja pakkuada peale jookide ja siaside igasuguseid liha- ja muid toite. K. Teder sõnab järgi ei erine sellest ajast peale kohvik restorani- või sööklast. Kuidas see suur muudatus toimus Tallinna omaaegses esinduslikumas kohvikus "Kultuses", mis nüüd kannab "Moskva" nime, selgub "Edasi" ve rgudel: "Esimestel korraldustel on kadunud "palitussistujate" laud. Siin on ruumikas, moodne fuajee, mille ühes seinas on riidehoold, teises väike kohtelibaar. Põrandad on kaetud must-kollase plastmassist kattega. Ülal teie kolmas saal juures. Korraga on neis ruumides 200 külastajat. Kõik siin on uus - alates mööblist ja Ungarist pärit kohvikutevõimse masinatega ja viinerite soojendamise seadeldistega.

TALLINNA KOHVIKUD "TULJAK" JA "MEREPHIGA"

Need asuvad Piriita-poolses linnas. Kohvik "Tuljak" on ühenduses lilepaviljoniga ja talvekuudel kutsutavat seda ka "Talvealaks". Seistes vahetus laululava ja lauluväljakul täheduses Piriita tee ääres, avanavat "Tuljaku" aknaist siis vaade Tallinna panoramile. Uus kohvik "Merephiga" asul Rennamõisas ja see on

Moodsa arhitektuuriga kohvik "Meremika" tänapäeva Panamõisas Tallinna lähedal.

ehitatud paekivist, klaasist ja puidust. Telgisarnase hoone katus on pilliroost. Kohvi kpole kuigi suur, ainult 50 istekohaga, kuid see omavate väiklaminna ja shashlõkiahju. Peale igat liiki alkohoolsete jookide on "Merephiga" menüüs võlleivad, konditritooted, külmad ja soojad supistied ning ka veripannkoogid.

UED KOHVIKU DTALLINNA JA TARTU

Tallinnas on praegu ehitamisel Narva maantee ja Leineri tee nurgal restorani-kohvik "Kadriorg", mille mahutavus on ette nähtud 200 inimesele. Uus kohvik tuleb kaheksand. Kohvikute teisel korral on ette nähtud kohvikuruumi estraadilavaga. Umbes samasuur kohvik-restorani olevat praegu ehitamisel Tartus, asukohaga Enege kaidel. Edasi segub Kaljula Tederi kirjutisest, et Tallinnas võetakse mitmed ajaloolised etised ja linnamüüri tornid kohvikute alla. Esmajoonese ehitatakse põhjalikult ümber praegune väike kohvik "Gnoom" Vanaturu kaelas ja Viru tän. alguses. Uus suurkohvik alla läheb kaks maja, lisaks praegusele XV sajandist pärit hoonele ka kõrval seisv maja, Viru 2. Uus suur kohvik kujundatavast "retkeks läbi sajandite", kusjuures iga ruum kuulub ette sajandit. Teisena tulevat kohvikuts ümberehitamiseks ka Taa-ni Kuninga alas paiknevad Neitsitorn ja Tallitorn koos müürlõiguga.

Kaljula Teder otse uurimulik kohvikujutut Tartu ajalehes "Edasi" annab omas valdavas asus ülevaate Eesti kohvikute minevikust. Enne kommunistide võimuletulikut oli Eesti 1939. a. 68 kohvikut. Kui paljud neid Tallinnas oli pole autoril viit eneselt täpselt teada, kuid teisel kohal kohvikute rohkusega polnud mitte Tartu, vaid Narva, kus kohvikuid oli 10. Pärnus oli neid 9, Tartus 6 jne., kusjuures kohvikuid oli isegi maal - Virumaal 3, Harju ja Võrumaal kummaski 2. Läänemaal 2 jne.

Kohvikute ajalugu Eestis ulatub tagasi 18. sajandi algusse, mil K. Teder andmel Tallinnas tegutses Alphonse Carvallido võõrastemaja juures väike kohvik.

Muidugi polnud esimene kohvik Eestis selline, nagu tänapäeva kohvik - see oli võõrastemaja juures väike eriruum, kus külastajad võisid kohvi juua. Pärus-kohvikurajaajeks Tallinnas oli aga George Stude, kes

1864. a. asutas kondiitriäri ja shokolaadivabrikut Pikal tän. 16. Praegu on Stude kondiitriäris-kohvikus väike "Meismoska" nime kandev kohvik.

Tartu vanimaks kohvikuks on endine Vernerik kohvik, mil skannab "Tartu" nime ja saab tänavu 75-aastaseks. Teiseks Tartu vanimaks kohvikuks on end. Riia tän. 11 asunud Juhan Lille kohvik, mis asutati 1869. aastal.

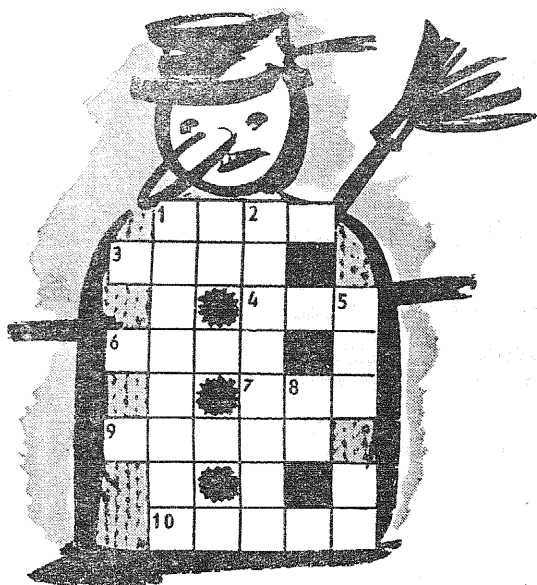
BALTIMAADA SUURIM KOHVIK RAJATI EESTIS VABARIIGI AJAL

On märkimisväärat, et Kaljula Teder meenutab minevikuhõlma jäänud kohvikuid suure soojuse ja pehvalikkusega, mida ühendab kaevõl järgmine lõik: "Baltimaade suurima ja esinduslikuma kohviku "Kultase" (praegune "Moskva") asutamisepeavaks on 2. veebr. 1937. Eteviite kuulus Nikolai Kultasele ja rajati uues hoones. Kasutame siinkohal kohvikute iseloomustamiseks nappi ajalehesõnumit (K.T. jätab nimetamata millise ajalehe): "Uus kohvik on Baltimaade ilusaim ja mugavaim. Sisustus valmis arv. Lohki, kunstnik Areni ja kohvikumanik Kultase kavandite järgi. Samas on Eesti ajalugu alates Vikingite ajast. Nikerduised on valmistatud P. Areni skitsi järele, puunikerduid skulptor Vommilt. Mööbel on Tartust Illinoisi töökohast. Eestilend valmistab pr. Friedeman. Mäingib kõrgema haridusega muusikakvintett."

Omal pool meenutab K. Teder: "Kohvik teatist, et külastaja saaks kõike, mida ta soovib... Kes tulid kohvikusse kergelt külmunud, või ed tellida ka piparmündi- ja kummelileet. Külastel oli kasutada male ja domino, rohkesti kodu ja välismaa ajalehti ning ajakirju. Olid saadaval suuremad moe- ja pildiajakirjad. Mööbel valmistati vastavalt kohvikupubliku maitsele. Laud olid ümmargused, laua ümber istute arv ei piiratud. Kohvikust "Feischner" kõrge palge eest ilmelehtitud ärijuht F. Beldzinski "undis pa'usid, ning teadis juhutada või soovitada, millise laua juures ootab teda kohvikulaaslane..."

Võrreldagu eelmise ridu käeoleva kirjutise algul toodud K. Tederi tsitaatidega tänapäevast "Kultast". Sellest võrdlusvahet selgub ka see, mis autoril mõttes mõlguib ja mida isegi vabameelses "Edasis" ei saa avaldada.

EPL ristsõna nr. 2

Paremale: 1 kirk, üle 3 on alati valge 4 end. Eesti maadluse 6 end. Eesti primadonna 7 suur, avar 9 sammus 10 on näiteks kirjanik.

Alla: 1. 1. jaanuar 2 vabab inimene, eriti laps 5 vabaduseta inimene 8 firma liik.

AMNESTIA kargureile?

WASHINGTON N — Ühendriikide senaator Robert Taft esitas ettepaneku, et Ühendriikide võimud peaksid garanteerima tingimusliku amnestia 70.000-le USA sõjaväelaskule, kes on põgenenud aastate jooksul teistesse riikidesse.

Taft nentis, et tema ettepaneku kohaselt tuleks amnestia anda kõigile nendele sõjaväelaskutele, kes kolme aasta kestel täidavad ettenähtud kohustusi sõjaväes, tervishoiu alal jne. Taft avaldas lootust, et Kongress võtab selle küsimuse päevakorra järgmise aasta algul.

Kuhu jäid protestid?

WASHINGTON (VES) — Ühendriikide N Vene aatomplahvatusega Novaja Zemlja esialgsel nõudlusest "Human Events" avaliku küsimuse: Kus olid Ameerika liberaalid ja patistid? Miks nad nüüd ei protesteerinud?

Ajakiri küsis edasi: Senaator Gruening, Daniel Ellsberg (Pentagoni dokumentide varustaja), Nobeli auhinna võitnud teadlased ja nn. sõjakad sõjaväest — kus teie olete. Kui 26 sept. kell 4.04 hommikul N. Vene teostas rekordilise aatomplahvatuse Novaja Zemljal?

"Teil oli kindlasti sel varahommikul hea uni ja teie kaitsesite maagust oma patja", ütles leht ironiliselt. Kuid kui USA sooritas Ameerika oma aatomplahvatuse, siis need patistid seletasid protesteid, et maailma rahu oleval ohus ja nõudsid katsete lõpetamist, et inimesed maailmas võiksid rahuliku südamega magada.

USA plahvatus oli 5 megatonni, Vene oma aga 6 megatonni. Isegi see ei tähenda patistidele midagi. Miks nad siis venelaste katse puhul protesti ei avaldas? — Olevat "ebakorrektned" kriitiseerida kommunistlikku suurriiki, sellepärast hoidis nad protestipraktikat kodus ja liksid õhtul rahu meelela magama.

Vigurlendur pääses MIG-jälitajaist

NURNBERG — Tšehhoslovakkia parimad vigurlendurid Wladislav Bezak pögenes väikesel spordilennukil koos oma perekonnaga Lääne-Saksamaale, kus ta palus asüüli.

Bezak mainis, et ta startis Praha lähedalt ühelt väikeselt lennuväljalt, kuid peagi hakkasid teda jälitama MIG-15 tüüpi tshehhi jahilennukid, tulistades põgenevat lennukit kahuriist. Bezakil õnnestus siiski piilvede kaitsel üle piiri pääseda.

Jumbo-jet toob kahju

NEW YORK — Ühendriikide lennuliinid väidavad, et hiljastikud Boeing 747 tüüpi reisilennukid, mis on tuntud jumbo-jettide nime all ja mahutavad 371 reisijat, töötavad kahjudega.

Osa hülgelennukeid on juba ümber ehitatud transportlennukiteks ning osa on paigutatud angaariadesse seisma, ootama paremaid aegu. Lennuliinide esindajad nendivad, et õhureisijad ei ole siiski pragu veel nii palju, et need suudaksid täita kõik õhuhülgase istekonnad. Hüvitaval kombel väidatakse Kanada lennuliini Air Canada juhtkonnast, et Kanada töötavad Boeing 747 hülgelennukid kaotavad, kusjuures eriti tulusalt töötavad Vancouver-Toronto lennuliin.

Eesti raamatuid vähe rootsi raamatukogudes

Põhjala ühing (Föreningen Norden) Rootsis on äsja avaldanud suurema ankeetuurimuse soomekeelsete raamatute kohta rootsi avalikud raamatukogudes. Võrdlusematerjalina on kogutud andmeid ka teistes sissorindukeeltes raamatute ms eestikeelsete kohta. See väärtuslik ankeet võimaldab meil saada ülevaadet, kas ja kui suurel määral leidub rootsi avalikud raamatukogudes eestikeelset raamatuid, ning kuipalju kasugi.

Kõnealuse ankeetuurimuse kohaselt on eestikeelseid raamatuid rootsi raamatukogudes järgmiselt: Stockholm — 230, Uppsala — 80, Eskilstuna — 261, Linköping — 44, Norrköping — 140, Jönköping — 15, Helsingborg — 100, Lund — 200, Malmö — 90, Borås — 100, Örebro — 50, Västerås — 90, Umeå — 250. Sellega leidub rootsi raamatukogudes kokku 1650 tükki, kusjuures tuleb arvesse võtta, et osal raamatukogude arvud antud täpselt, teistel ümardatult, mõned raamatukogud, näit. Göteborgi linnaraamatukogu, on teatanud, et raamatuid eestikeelses leidub, kuid et arv on tundmatu.

Kui totaalarv ümardada 2000-le, arvesse võttes et teatud (väiksem) osa raamatukogusid üldse ei ole vastanud ankeedile, peaks see arv vastama maksimaalsele tegelikkuses, kui mitte ütledas seda. Sellega tuleb iga 10 eestlaste kohta rootsi raamatukogudes üks eestikeelsete raamatute arv rootsi raamatukogudes on sellega täpselt tagasihoidlik. Eriti selgub see võrdluses soome raamatute arvuga. Ankeedi korraldajad peavad minimaalnuudeks 2 tükki iga soome sissorindaja kohta. Lähimal sellele seisab Borås linnaraamatukogu, kus leidub 1,75 soomekeelset tükki iga kohaliku soomekeelse sissorindaja kohta.

Odavam dollar annab tööd?

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus kalkuleerib, et dollari devalveerimise tulemusena luuakse Ühendriikides juurde pool miljonit uut töökohta.

Selliseid optimistlikke arvamisi väljendas ajakirjanikele president Nixon nõuandja rahvusvaheliste majanduslike probleemide alal Peter Petersen, kes ütles, et ta kavatseb rahvale lähemalt selgitada maailma finantsilisi probleeme, mis töid kaasa dollari devalveerimise.

CASTRO spioneerib

MIAMO — Üks Kuuba diplomaat, kes põgenes Ühendriikidesse 1963. aastal, kinnitab äsja Ühendriikides ilmunud raamatust, et Castro režimil tegeleb suurejooneliselt spionaažiga, läkitades oma agente Ühendriikidesse. Lääne-Ameerikasse ja Aafrikasse.

Diplomaat, kelle nimi on Castro Hidalgo, väidab, et Kuuba agendid tegutsesid ka Euroopas, kus nende peakorteriks on Kuuba saatkond Pariisis. Castro Hidalgo töötas omal ajal Kuuba saatkonna kolmanda sekretäarina Pariisis.

Eestlane raadios

Rootsi raadio intervjueris 29. detsembril kalureid, et selgitada nende olukorda, m.h. rühmehindade püsima jäämise tõttu tasemele, mis tekitab kümme-kolme aastat tagasi.

Läänemeres on kalasaagid üldiselt vähenenud ja kalurite sissetulek kannatab selle all tunduvalt. Intervjueritavate hulgas oli Grisslehamni eesti kalur Endel Kasesalu, kes ütles, et teenustas on nii napp, et raskusi on varem muretsenud mood- ja kalalaeva amortiseerimisega.

Eesti neuu külaliseks Monaco printsessile

NEW YORK (VES) — Taftonis, Pa. lõotab noorte suvelaager "Camp Oneka", kus suve veedavad ameerika nn. "High Society" lapsed. Selles laagris oli 1970. a. suvel spordiõpetajana tegev Pennsylvania State University õppiv hea õppijana ning sportlasena üliõpilaskonnas tuntud Anne-Liis Nõlvak. Laagris viibis sel ajal ka Monaco printsess Grace'i (end kuulus filmitäht Grace Kelly) 14-a. tütar Caroline, kelle ema lapsena samas laagris olud. Seal loodud tutvus Anne-Liis Nõlvaku ja printsess Caroline vahel viis tema endise spordiõpetaja tänavu kiilla printsessi koju Monakosse.

Spordiõpetajana tuli Anne-Liis Nõlvakul õpetada laagrikoorile ka tennis. Selles tuli tal anda õhtupoolelt 14-a. printsess Carolinele lisatunde, millest tekkis lähem tutvus ja sõbralik vahetõde õpetaja ja õpilase vahel. Laagrist lahkusdes palus Caroline Anne-Liisile endale kirjutada.

Kirjutamisest ei tulnud aga midagi välja põhjusel, et Anne-Liis pidas soovi vaid viisakusavalduseks ning lisaks siirdus ta õpinguiks järgmisel õppeaastal Heidelbergi. Saksamaal. Ootamatult sai ta 1970 jõuludeks Caroline'it tervituskardid. Sellele vastates märkis printsess endine tennisõpetaja, et ta õpib nüüd Heidelbergis. Kirjale järgnes Caroline'ilt kutse Monaco külastamiseks. 1971 kevadel, õpingute vahetaja algades, sõitis Anne-Liis Nõlvak ühe hästi prantsuse keelt valdava ülikoolikaaslasega Monakosse.

Jõudnud kohale, võtsid nad too hotellis ja tahtsid sealt helistada Monaco printsi lossi. Esinenud sooviga hotellil mändzherile, näis see mõttevat, et kaks hullu noort ameerikanlast tahavat printsi tühitada ja lossi päästa.

Lõpuks saadi siiski telefonihetendus printsess Carolinega, kes ütles end olevat väga õnnelik, et teatas ka, et ta peabviku tõttu peab olema voodis, paraku järgmisel hommikul ülesti telefonikõne vastu printsess Grace isiklikult, päris, kas külalised peatu vad ja palus neid oodata kuni neile järele tuleb auto lossi õpetajaga.

Printsess Caroline õpetaja viis Anne-Liis Nõlvaku ja tema sõbranna kõigepealt ühte esinduslikku hotelli Jounaie, kus viibiti 2 tundi. Siis näidati neile Monaco vaatamisväärsusi pikat ringisõitu linnas, ka mängukapid, milles sees aga ei käidud ja

siirduti seejärel lossi. Seal võttis neid vastu printsess Grace. Neile näidati lossi ja juhtis siis printsess Caroline juurde, kes viibis veel voodis. Kaua vesteldi seal laagrimälestustest. Anne-Liis oli jutustanud ka oma üliõpilaselust Heidelbergis, Caroline seletanud, et ta läheb kaheks aastaks kooli Inglismaale. Lahkumisel palus printsessi guvernant teda külastada Pariisis, lubades neidustid tutvustada selle linnaga.

Monacost sõideti tagasi "toredade elamustega", märgib Anne-Liis Nõlvak.

Venelasi Keilasse

NEW YORK (VES) — Vene okupatsioonivõimud on Eesti venestamise huvides sinna tõojõu püüdnud vanaaegse ehitamata unsi vabrikuid. Ei hoollita isegi sellest, et sageli toaraine tuleb kohale vedada Venemaalt, tuhandete kilomeetrite kauguselt.

Nüüd teatab Vene propaganda, et Keilas on rajamisel suur jõusõdatehas, mis tingivat suure tõojõu vajaduse, ja seega ka suure Keila elanikkonna kasvu. Juba nüüd on Venemaal Keilas 5000 elanikku. Uute sissetoodavate jaoks oleval aga vaja uusi eluasemeid. Neid kavatseb võim kohale vedada nii suure arvuse, et praegu on planeerimisel uued elamisparkonnad Keilas 47-hektarilisel maa-alal. Püstitavat 4-küni 9-kordset maju, keskkatlamajaga. Ehitatakse juurde uusi kooli, kauplusi jne. Uues elamurajoonis hakkavad elama ise 5000 inimest. Nii suur on siis inuit sinna sisseveetavate isikute arv.

Kodurandlast ja head perekonna sõpra

Kaptein

Julius Lahessaar't

mälestavad leinas

KARLA KARINEEM abik.

ALEKSANDER VROOMAN perek.

KAAREL KOTKAS perek.

ALIIDE TOMSSON

Meie armas abikaasa, ema ja vanaema

Elisabeth Neostus

n-na Tiido

* 23.3.1896 Pangodis

uinus igavesele unele 30. detsembril 1971

Sügavas leinas

RICHARD

HELGA ja ILMAR

LIDIA ja CARL-GUSTAF

VIRVE, VAINO, THOMAS ja ANDREAS

Matusealatus toimub laup. 8. jaanuaril kell 10 Mikaeli kirikus Uppsalas.

Matusekohvi 8. jaan. kell 12 Hotelli Härnäs Uppsalas.

Muldasingitamine toimub Stockholm Metsakalmistul.

Armast venda

Johannes Männik'ut

* 10.05.1903 Eestis

† 24.12.1971 Omahas USA-s mälestavad

ODE PEREKONNAGA Rootsis

FOEG PEREKONNAGA ja ODE Eestis

Uue, kauni ja ajakohase Eesti Maja avamisaktus

Avaaktusest osavõtjaid uues Eesti Majas.

Samal ajal kui lammutamise all oleval Regeringsgatanil vana Eesti Maja ülemised korrused juba on lõhutatud, avab uus Eesti Maja Wallingatanil külalislahkelt oma üksed kaasmajastele, kes vahepeal endid juba mitu kuud kodutuna on tundnud. Sümbolilt kasutades võiks öelda, et Eesti Maja Stockholmis on nagu surematu imelind fooniks, mis tühast ja varemest veelgi ilusamana uljalt lendu tõuseb.

Pidulik ja üllatavalt publikukrohke avamine värika sisseõnnistamisega toimus pühade vaheajal 29. detsembril äsjaremonditud ja suurelt osalt juba mugavasti sisustatud seltskondlikes ruumides, mis kihastid nagu mesi-kuumal suvepäeval väljas krõbeda pakase kiuste. Eilevas meeleolus kohalolijad võtsid istet suure helehalli tapeediga peosaalis, mille kõik kolm vaheust olid avatud andes ruumi ligikaudu 200-le inimesele mugavaistmelistel toolidel.

Aknapoolset seinat kistsid meekolased ja vaheldumisi pärnahohehoided maani kardinad. Moodsa la-vaalustusega heledast parketist poodiumil seisid samuti heledast puust — ja nagu peagi selgus kõ-

lapuhas "Försteri" keskmise suurusega tiibklaver. Saali moodsate "jäätanud" klaaslihtritega võidu säras metsahügi levitav jõulukuus.

Lühida avasõnaga tervitas kokkutulnud Meemo Trepp, pöördudes Eesti Maja ideed algatajate ja läbiivi-jate dir. Ernst Seimi ja dipl. ins. Voldemar Kase poole. "Täna on meil tööline rõõmpäev," ütles kõneleja. "Vahepeal olime liiga kaua kodutud. Tee siia oli aga suurte raskustega seotud. Tekkisid võitlused ka para-grahvide ümber. Kuna Eesti Maja asub elumajade rajoonis on maksivad teatud kitsendused selle laiemaks seltskondlikuks kasutamiseks. Kõik võtab aega, aga tuleb loota, et uuest Eesti Majas kujuneb väarikas raam-eesi ürituste ümber, koonduspunkt nii vanadele kui noortele. Peasi et ei kaoks me kõigi sportaanne huvi selle suurettevõtte vastu."

Hiljem pärast muusikaalset osa tuli tsiviilins. Meemo Trepp kõnepeleti tagasi, et üle anda aadress "Mr. Eesti Maja" — Voldemar Kasele, kes on valitud Eesti Maja vanematekogu aulikuks. Ta tänas esimeses reas istuvat endist kauaaegset asjaajaja direktorit tema ideerikuse ja suure tööpanuse eest. Avamisaktuse kont-sertosas esinesid klaverisoolodega M. Saare ja K. Raid hiljutiõnnest Hilma Nerep-Mossin ja Juhan Aaviku "Fantasiaga" viiulile Alfred Pisuks. "Tekkond endisest Eesti Majast uude majja" oli praeguse asjaajaja dir. Boris Gorman pikema sõnavõtu teemaks. Ta ütles, et kui kauaaegsel juhatusel liikmel oli tema juba teist-korda rööm ja au avada Eesti Maja. Esimene avati peaaegu tosin aastat tagasi Regeringsgatanil, ent juba varsti tulid kuulused, et nimetatud kinnisvara tuleb uue linna-plaani tõttu lõhkumisele. 1964 teatas Stockholm linna linnahaldur kirjaga, et linna-valitsusele on antud otsus eesõigus teatud kruntidele, osale juba 5. aasta jooksul. Eelnevalt poolt esitati kohe vastulause, milleks meile Eesti Ma-ja hädavajalik on ja milline tegevus seal sünnib.

Oldi isegi nõus vastavate kalkulat-sioonide põhjal uue majadebiki ehit-tamisega kaasa tulema. Ent rootsi poolt ei tulnud mingit reaktsiooni ja kõneleja andis üksikasjaliku pildi sellest, milliste raskustega Eesti Ma-ja juhatusel pikki aastaid on tulnud võidelda uue maja ehitmiseni 1970. aasta suvel.

Rootslaste poolt pakuti Regerings-gatanil objekti eest 1968. aastal sinult 1.750.000 krooni. Pikkade läbirääki-miste tulemusena jõuti "kuldele"

kesktele" ning ostuhinnaks jäi 2.300.000 krooni. Nüüd olid raha käes, ent tekkis kohe uus mure sobiva objekti leidmisel.

Kaalumise all oli kümnekond ob-jekti, aga sagedaseks takistuseks oli ebasobiv asukoht või vabade ruumi-de puudus. Mõneks ajaks jäi sõelale Noorte Meeste Kristliku ühingu ma-ja Birger Jarlsगतanil, mis hiljem soomlaste poolt ära osteti ja mõnes suhtes atraktiivsem hoone Linnegatanil. Juunis 1970 läks aga kiireks uute ruumide leidmisega, ku-na vana hoone lammutamine juba päevakorralle kerkis.

Sel ajal oli kinnisvarade turg vägvi püritud. Kui siis suvel 1970 Wallingatani hoone müügile tuli osteti see juhatusel poolt ära, kuigi probleeme oli palju ja osa liikmeid parajasti just puhkusel. Aga "lae-da taeva alla" jääda kogu eestlase sinise elutegevusega, seda vastustust ei julgenud juhatusel keegi enda peale võtta.

Edasi ütles dir. Gorman, et rasku-si on veel palju ees ja nende ületa-miseks on vaja palju kannatust. Viimase ajal on eestlased tahtnud kõi-ke väga kiirelt saada, on olnud as-jata kibedaid telefonikõnesid juba-tusliikmete töökohtadel, jne. Uue ma-ja remont venis ootamata takistuste, nagu suur streigilaine Rootsis kevad-talvel 1971, tõttu. Nüüd on suur osa tööstest siski lõpule viidud, on olemas suured ruumid, kus saab aren-dada noorte tegevust ja paljudele ni südamelehedast lasteaiatööd.

Järgnev õnnistamise talitus peeti vana eesti kombe kohaselt hiljuti peapiskopiks valitud Kõnrad Veemi ja ülempreester Arbo Naeia poolt. Otsustusest talitust kaunistasid ritu-alsed lauludega Eesti Apostoliku Oi-guusu kirikukoori liikmed Klaudia Naela juhatusel. Mõlemad vaimuli-kud palusid Kõigevägevamalt õnnis-tust ja armu sellele eesti koolile, ühendades meid kõiki ühekses pe-reks kristlikus armastuses. Vaimulik osa lõppes Meleisa-palvaga ja ühis-lauluga "Õnnista ja hoiu, Vaimuga meid vää..."

Tervituste osas tuli telegramm Gö-teborgi Eesti Majalt. Eesti Komitee kui sama linnaga naabri nimel kõ-neles H. Mark, Rootsi Eestlaste Esin-dus — Leo Karupää, Stockholmis Ees-ti Naiskoor — Hr. Käär, Eesti Lau-ljaskond Rootsis — hr. Kant, Stock-holmi Eesti-Naiskoor ja Eesti Laste-aid — pr. Muusa Eriksson, Stock-holmi Eesti Pensõnärde ühing — hr. Melkop, Norrimalmsi Readiofirma —

hr. Grau ja Eesti Naisklubi — pr. Hilma Poom.

Eesti Ettevõtjate ühingu delega-tioon andis üle suure lillekorvi ning dir. Ernst Seim kui Eesti Maja "dee-primus motor" ja esimene esimees andis liihikese ülevaate E. M. Ma-misloost. Mõte oma koduks Stock-holmis tekkis 1947. aasta sügisele jä-rast Ludvig Juhti kontseriti, ent tüt-tekaaslasti oli alul üsna vähe. Ometi saadi varsti kokku 82.000 kroonine kapital, millega asuti Eesti Maja ehitistele.

Lõppõuna ütles E. Maja juhtu-tse nimel pol. mag. Leo Mäke, kui keskmise generatsiooni esindaja. "Ütleme teretulemast eriti Eesti noortele, kui vanem põlvkond on ideed algatajad, siis noored kande-tu edasi seda panust oma tegevusega, et Eesti Maja muutuks rahvusli-kuks kantsiks, kus meie estece-vus tõesti õitsuks". Aktus lõppes eesti hümniga.

Seltskondlikes ruumides järgnes elav keskustelu, kusjuures juhatusel poolt serveeriti šerrit ja mahajoo-ke. Oli hea võimalus kohata sõpru ja tuttavaid ja lähemalt uurida uue maja mugavat sisustust maitsekates värvikombinatsioonides. Eriti ärat-asid imetlust ilusad armatuurid, nagu näiteks pruunist suitsuklaasist kupli-tega lihter kaminatops. Pruune,dis-kreetse kullakaga mustriaga tapeete elustavad siin suurte oraanzi- ja kollase-õielised kardinad. Rõõmu teeb avar köök.

Uuel perenaisel pr. Eila Salmija-kil on ka oma kontoriruum, mis hõl-bustab asjaajamist kulinaarsel poolel. Jutuaajamisel kuuleme, et täna on serveeritud joodavat 190-nest klaa-sist. Pr. Salmijak on sünnilt soom-lanna, abielus eestlasega ja on Soom-tegeledu tootlustamise alal. Ta alustas lõunasöökiide serverimisega juba esmaspäeval 3. jaanuaril, kus-juures pidevaks abiksiks on palga-tud suurte kogemustega kolik Martti Suikkonen.

Viimane on Rootsis töötanud li-gi 15. aastat vana "Anglais", "Strand hotellis", hotell "Gyllene Uttern" Jönköpingi lähedal, Stock-holmi ülikooli endises üliõpilasma-jas ja viimased kuus aastat Slakte-riiförbundeti restoranides. Tema hoolets on ka tohtinute sisseost-mine. Eesti Maja söökla on avaliku-keelse avatud kl. 11.30–14.00 ja 16.00–18.30. Pakutakse kahte soola toitu ja kolme sorti omelette neile, kes mõnel põhjusel soovivad ker-gemat kehakinnitust.

Eelteelimestel pidudele ja eiskoos-viibimistele on juba täies hoos. Pe-renaine palub vaid kõiki vähemalt kaks päeva ette teatada, et ei oleks liigest kiirustamist ja on rõõmus, et algusest peale juba nii suur hugi ka Eesti Maja kõigi vastu olemas. Remonditööde juhatajal insener Lud-vig Warrikult kuuleme, et senini on remont maksnud ligi 400.000 krooni, aga et palju on veel teha!

KARIN SAARSEN

2 tuba ja köök

väljajäädrida Högdalenis.
Tel. 59 69 44.

Vanem jõukas üksik eesti mees soovib

tutvust

eesti daamidega a. 50–60. kes oleks nõus tulema ühte ilusasse väikesse alevisse Smålandis, et jagada ühiselt mured ja rõõmud vanaduse päevil. Oma kinnisvara ja auto. Vast. "Muretud vanadus-päeval 66" all EPL, Box 637, 101 29 Stockholm 1.

Jumala kutsel lahkus

Olga Hinterfeldt

Teda leinab

STOCKHOLMI KOGUDUSE
PUBLIKING

Ondsad on puhtad südameit, sest
nemad saavad näha Jumalat.
Mt. 5,8

Ootamatult lahkunud armast su-
gulasit

**Aleksander
Uuskar'it**

mälestavad kurbuses

SARA ja ARTEMII KAUBER

Kallist sugulasit

Armas Heinmaa'd

leinavad kurbuses perekonnad:

JAAN KAMARIK

HUGO KAMARIK

ENNO KAMARIK

ja

RISTIPOEG ANDRES

abikaasaga

Meie unustamata kallist

Aline Põldsaar't

mälestavad leinas tema I surma-
aastapäeval 1. jaanuaril

ABIKAASA

Rootsis

OED ja VENNAD

Eestis

Aeg ruttab, kaob kõik mis kal-
lis, kuid Sina ikka meil vaimus
lähedal.

Armast õnustitart

**Elisabeth
Neostus't**

mälestavad

META TEAS

abikaasaga

SALME SARG

abikaasaga

Armast venda ja kallist sõpra

Armas Heinmaa'd

mälestavad sügavas kurbuses

ODE HILJA
perekonnaga

VENNAD KARL ja UDO
perekondadega

MARTA VESKOJA

Matusetalitus toimub Södertälje
kabelis 15. jaan. kl. 11.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

9.00–9.05 TV-nytt, väder.
9.45 Gräshoppornas 6. Färg. Smarty
12. Toughy 9 and Mouse 7 på upp-
täcktsfärd långt borta. 1. På flykt
hemifrån.
10.00 Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
Arvo Keskinen. Keskiarvotietoja
suomalaisesta työstä 1900-luvun
alusta meidän päivimme. Työ-
ryhmä tri Kyösti Suonoja ja toim.
Arvo Keskinen — en finsk "Medel-
Svensson". Den finländske arbe-
taren och hans situation från 1900-ta-
lets början till våra dagar enligt
statistiska uppgifter. (Textat på
svenska).
10.30 Kaksi Kitaraa. Klassisen kitaran
soittajat Marianne Mannström,
Turusta, ja Torbjörn Wiberg, Arvi-
kasta Ruotsista Pohjadsuudalla.
Två gitarrer. Marianne Mannström
från Åbo och Torbjörn Wiberg från
Arvika spelar klassisk gitarr. (Textat
på svenska).
10.50–11.00 Vanha Kamera 1. Tapah-
tunnaa niiltä vuosisata kuu Lenita va-
littin missiksi. Tarva veteli aamuka-
vilvähetyksensä ja nuoremman kan-
sanedustajansa osallistivat lasten-
kutsuun.
Den gamla kameran. 1. Händelser
från de åren då Lenita blev miss,
Tarva höll morgonkaffeunders-
ringar och våra yngsta riksdagsmän
var med på barnkalas. (Textat på
svenska).
15.35 Veikko-nytt för hörselskadade.
15.39 Yipsexira. Färg. Leif Larsson
och Arne Hegerfors.
15.40 TV-nytt, väder, meddelanden.
15.45 Dennis. 6. Hur man hjälper till
att berika myntsanfängen.
15.50 Heltähtäntä. Färg. Näs-
hults kyrka i Småland.
15.55 Och grannarna säger ingent-
ing... Författaren och journalisten
Sven Lindqvist intervjuas av
Nordal Åkerman.
19.00 Julia och nattpappan. Färg. Sita
delen: Stoppa grävekopan! Den får
inte riva värt hus.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.00 Lördagsrätten. Färg. Lasse
Holmqvist med gäster.
21.15 Whickers värld. Färg. Den för-
sta av Alan Whickers filmrapporter
från Karibiska sjön kommer från
Florida, där han besökt den nya
stad som Disney World utgör.
21.40 Vill ni göra mig en tjänst? Pe-
ter Jones spelar huvudrollen i
denna humoresk.
22.05 Det händer i ettan. Färg.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15 En sheriff från Texas. Färg.
Amerikansk western från 1967 med
Stuart Whitman i huvudrollen som
Sheriff Crown. Regi: Alvin Ganzer.
23.35–23.40 TV2-veckan. Färg.
TELEVISION 2
15.00–15.55 Gale är död. Färg. Om en
flicka som togs om hand av myn-
digheterna vid sex månaders ålder,
föstes vidare till 14 olika inrätt-
ningar och slutligen gick under i
Londons narkotikaslam — 19 år
gammal.
15.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Stora visor för: små och små vi-
sor för stora. Färg. Medan solen ly-
ser på havet blå. Text Lars Forsell
och musik Bengt Enryd.
Medverkande: Hans Alfredson,
Bengt Enryd, Lars Forsell, Ninni
Helquist, Gynnet Molvig, Ulla Sjö-
blom.
2. Barfotagevinnet. Amerikansk
långfilm från 1934 Regi och manus:
Joseph L. Mankiewicz.
Medverkande: Humphrey Bogart,
Ava Gardner, Edna O'Brien, Ma-
rius Goring, Valentina Cortese,
Rossano Brazzi, Elisabeth Sellers,
Warren Stevens.
22.05 Disoleague. Färg. Fläsket Brin-
ner, Gläns över Sjö och Strand,
Svenska Lööd AB. Stardust Interna-
tional och Sörmlandsfrasse.
22.10 TV-nytt.
22.50–23.00 TV 1 veckan. Färg.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan. (Endast på finska).
10.25–11.00 Kotkan soittajat, ne viih-
teelliset. Ohjelma 50-luvun alku-
puolella syntyneen kotkalaisen
muusikkokokkeanin "taiteilijajuh-
lasta".
Musikfest i Kotka. Om en musik-
klan som uppstod i början på 50-
talet i Kotka. Textat på svenska.
14.45 Buster Keaton-festival: Hans
son på galejan. Amerikansk komedi
från 1928.
Irollerna: Buster Keaton, Ernest
Torrence, Marion Byron, Tom Le-
wis, Tom McGuire.
15.55 Vad sker med våra städer? 6.
Tradition och ekonomi.
16.30 Filmtimmen. Färg. För barn
och föräldrar. Blå is — rysk film
om ett konstningspar.
17.30 Ny musik i gammal kyrka.
Arne Doménus, Rune Gustavsson
och Georg Riedel framför nykom-
ponerad musik av Kjell Lönnä i
Trönd medeltidskyrka. Dessutom
medverkare Sundaulls kammarkör
och cellisten Gustaf Lindgren.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Hvar 14:e dag. Färg.
18.20 Final i musikfrågan Kontra-
punkt med Sten Broman. Färg.
Sverige–Norge. Domare: Egil Ce-
derlöf. Bisittare: Karl Bjørnhol.
19.30 TV-nytt, sport, väder.
20.30 Skruvstället. Färg. En pjäs i två
avdelningar av 1924-års nobelpristä-
gare Luigi Pirandello. Regi: Gian-
franco Bettetini.
I rollerna: Sergio Fantoni, Lea Mas-
sari, Silvano Tranquilli, Alba Pe-
rone.
20.50 Nationalmålare Ernst Josephson
1851–1906. Färg. Ernst Josephson är
ett av de största namnen inom
svensk konst och också en av de
mest sammansatta personerna. Hans
öde skildras av Bergt Lagerkvist.
21.30 Walter Felsenstein. Färg. Ett
möte med den östyske regissören i
arbete inför sändningen av Hoff-
mans äventyr 16 januari.
21.45 Sportspeglar.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15–23.05 Kan vi ha kvar folk på
Nordkalotten? Göran Karlefors har
talat med politiker, företagare, sam-
hällsplanerare och vanliga männi-
skor i Norge, Sverige och Finland
om deras syn på sin landsdeis ut-
vecklingsmöjligheter.
TELEVISION 2
16.00 Drottning Elisabeth av Julian
Mitchell. Färg. De' III "Kärelek och
politik". (repris).
17.30 Insändaren. I en repris från den
27/10 berättas om en stuvarearbetare
i Göteborgs hamn som i våras blev
skadad i sitt arbete men som ännu
inte fått någon ekonomisk ersätt-
ning.
18.00 Skräntärna. Film av Rolf Woh-
lin. Färg.
18.30 Catweazle. Äventyrsserie från
England. Färg. 1. Den magiska gå-
tan.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Sportnytt.
19.30 Tretton rätt. Färg. Tipstävling
med TV-priser till TV2-tittare.
Gunnar Wersén.
20.00 Vetenskapsens värld. Bebodda
världar. Färg. Om universum och
livet, främmande civilisationer och
intergalaktiska kontaktproblem.
Medverkande: Docent Jan-Olof
Stenflo, Lund, professor Gösta En-
rensvärd, Lund, doktor Frans
Drake, Cornell University, USA.
20.49 Titta på tvåan. Färg.
20.45 Bulgarisk folklän. Färg. Sång,
musik och dans.
21.25 TV-nytt.
21.30–22.40 Utländsk syn på Sverige:
Ett land för människor. Holländskt
reportage om blå våra sprit- och
sexualvanor.

TV Måndag

Skol-TV:
11.30–11.50 Föda matspjälkning. 1.
Alle mans krämpor.
11.55–12.15 Fysik åk 8. 1. Elektriska
maskiner.
12.20–12.45 Fysik åk 8. 2. Från kraft-
verk till konsument.
12.50–13.10 Att vara två.
13.15–13.35 Sovjetunionen. 1. Arkadie
Titchouk — en präst i Vladimir.
13.40–13.55 Sovjetunionen. 2. Nina
Tokourienova — en student i Ulan
Ude.
14.00–14.20 Musik åk 4. 3. Program
för lärare.
14.30–15.00 Treans musik. 2. Lärar-
program.
15.30–15.45 Halvfem. Färg. Benny
lagar en rullistol.
15.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
15.05 Follyfoot. Färg. 7. Marty och
Gyp.
15.30 O, helga natt. Färg. Sångstund
med ungdomar.
15.00 Fabiernas värld. Färg. Myrans
hus.
19.05 Familjen Flint. Färg.
19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Ronden. Biter ni smett? Det gör
varannan svensk och en del kan få
besvär av det, tex huvudvärk. På
tandläkarhögskolan i Stockholm
forskar man över vad som går att
göra åt saken.
20.30 Sjung med Egon. Färg.
20.50 Plänboken. Tjechnovell om
en upphittad plänbok.
21.15 Det är ju ingen som har frågat
oss. Rösterna från och kring en statlig
järnväg.
21.45 Black power i Västindien. Färg.
Politisk oro på de "idylliska" öarna
i Karibiska Sjön. Tor Åhman pre-
senterar ett amerikanskt reportage.
22.00 TV-nytt, väder
22.15–22.50 Vad sker med våra stä-
der? Tradition och ekonomi.
TELEVISION 2
18.30 Spöksommar. Rysare från Polen
i sju delar, med massor av spöken.
1. Det spökar i slottet!
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Syndare och syndare. Färg. De
galna Lomasney. Irändsk pjäs efter
en novell av Frank O'Connor.
I rollerna: Brigit Forsyth och Donal
McCann.
20.20 Tretton rätt. Färg.
20.30 Flyga utan motor. Färg. Om se-
gelflyg av Björn Bondeson, Lars
Jönvik och Seve Ungermark.
21.00 TV-nytt.
21.05–22.30 Det fantastiska Amerika.
Färg. Fransk långfilm från 1960.
Regi: Francois Reichenbach. Sub-
jektivt resedagbok i dokumentär
form om reklamen, nöjesfebern
m.m.
TELEVISION 2
11.30 Riksdagens högtidliga öpp-
nande. Direktsändning. Lars Orup.
12.30 TV-nytt. Budgetextra.
Skol-TV:
12.45–13.05 Föda matspjälkning. 1.
Alle mans krämpor.
13.10 i Latinamerika. Färg. 1. Latina-
amerikanska bilder.
13.35–13.55 Världskunskap åk 1. 1.
Frisk eller sjuk?
14.00–14.20 Naturkunskap åk 1. 1.
Havsvågor och havsströmmar.
För de yngsta:
16.30–16.40 Rymdarnas. Färg.
17.45 TV-nytt. Budgetextra.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Hajk. Färg. Vi svarar på frågor
som du har ställt.
19.30 Fast vi är gamla gubbar. Färg.
Porträtt av en känd gestalt i Lim-
hamn, Axel Käck — sångare, fis-
kare, pensionär.
19.00 Natur i Asien. Färg. 1. Djurli-
vet i en indisk skog

19.30 TV-nytt, väder.
20.00 Finansminister. Gunnar Sträng
presenterar årets budget. Färg.
20.20 Caprice. Orpheel Drängar,
Tommy Körberg och andra gäst-
arter.
21.05 Från konstens värld. Färg.
Tecknad ungersk kortfilm.
Hitchcock presenterar:
21.15 Suppé med förhinder. En berättelse
om en lammstek av Roald
Dahl.
21.40 Moment. Aktuellt om kultur,
massmedier och debatt.
22.10 TV-nytt, väder
22.15–22.45 Skogen som försvann.
Från norra Värmland om kalhugg-
ning av skog, avfolkning och bybors
protester.
TELEVISION 2
18.30 Skidskola. Färg. 5. Bengt Erik
Gran lär dig slalom.
18.45 ca Peters äventyr. Del 5. Teck-
nad serie.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Fyrtyrnet och Släpavagnen:
Snurriga sjömäns sommarskräll.
Dansk långfilm från 1930.
I rollerna: Carl Schenström, Harald
Madsen, Christian Schröder, Lili
Lani, Marguerite Viby.
20.30 Budgeten och politiken. Färg.
Finansminister Gunnar Sträng ut-
frågas av Christer Petersson och
Christina Jutterström.
21.00 Nationalitet okänd. Del 6. Om
zigeniska flyktingar av Pål-Nils
Nilsson och Brita Reutersvärd.
21.10 TV-nytt.
21.15–22.00 Utländsk syn på Sverige:
Såsom en källa ren och klar, os-
kuldsfull och bar. Ett kanadensiskt
colage av svenska attityder.
TELEVISION 2
18.30 Skidskola. Färg. 6. Mats Öst-
man lär dig backhoppning.
18.45 ca Peters äventyr. 6. Tecknad
serie.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Tretton dagar. Färg. Pjäsa av
Lennart F. Johansson. Del II.
Medverkande: Emy Storm, Jan-Erik
Lindqvist, Göran Stangertz, Lars
Green, Keve Hjelm, Viveka Dahlén,
Chris Wahlström, Arne Ragneborn,
Lena Bergqvist, Torsten Wahlund
m.fl.
20.45 Vad skall hända med Skå? Bir-
gitta Hedin, Per-Olov Andersson
och Boris Ersson har under fem
månader följt arbetet på barnbyn
Skå, i förorter och inne i Stock-
holm.
21.35 Sportnytt.
21.55 TV-nytt.
22.00–22.40 ca Vad ska hända med
socialvärdet? Kerstin Gulbrandson
leder en debatt med anledning av
filmen om Skå.

21.50–23.00 Dick Cavett intervjuar.
Färg. Gäster: John Lennon och
Yoko Ono.
TELEVISION 2
8.30–9.50 Naturkunskap åk 1. 1.
Havsvågor och havsströmmar.
9.20–9.40 Värda och hjälpa. Ulf 11 år
ligger på sjukhus.
10.35–11.00 Att bygga från grunden.
1. Stadsplanering.
12.00–12.20 Vid Medelhavet. Färg.
För de yngsta:
16.30 Patrik och Patrik. Färg.
16.45 Den lilla båten. Färg. Rysk
tecknad film.
17.00 EM i konstskåp. Färg. Repris
från onsdagen. Bengt Grive.
18.00 TV-nytt, väder, meddelanden.
18.05 Marocko. Färg. 1. Larbi min
son.
18.30 Bosse Parneviks julgubbar.
Färg. Folkhemsk fest hos Palme på
Harpstund för 17 gubbar.
19.00 Natur i Asien. Färg. 2. Fåglar i
tropiska vatten.
19.30 TV-nytt, väder
20.00 Fiol, gitarr, sång och väskvalp.
Färg. Från sommarens Folkvisesef i
Västervik.
20.30 Världen i fokus. Färg.
21.00 Här är Lester Wilson. Färg.
Gäster: Vi Valasco och Eliane Pitt-
man.
21.30 Tynke Olsen — dansk TV-no-
vell av Benny Andersen.
I rollerna: Karl Stegger, Erik
Paaske, Jonna Hjerl, Christina
Bernsen.
22.10 TV-nytt, väder sport.
22.25–23.25 EM i konstskåp. Färg.
Herrarnas fria. Bengt Grive.
TELEVISION 2
18.30 Skidskola. Färg. 6. Mats Öst-
man lär dig backhoppning.
18.45 ca Peters äventyr. 6. Tecknad
serie.
18.55 Väder, meddelanden.
19.00 TV-nytt.
19.10 Rapport.
19.30 Tretton dagar. Färg. Pjäsa av
Lennart F. Johansson. Del II.
Medverkande: Emy Storm, Jan-Erik
Lindqvist, Göran Stangertz, Lars
Green, Keve Hjelm, Viveka Dahlén,
Chris Wahlström, Arne Ragneborn,
Lena Bergqvist, Torsten Wahlund
m.fl.
20.45 Vad skall hända med Skå? Bir-
gitta Hedin, Per-Olov Andersson
och Boris Ersson har under fem
månader följt arbetet på barnbyn
Skå, i förorter och inne i Stock-
holm.
21.35 Sportnytt.
21.55 TV-nytt.
22.00–22.40 ca Vad ska hända med
socialvärdet? Kerstin Gulbrandson
leder en debatt med anledning av
filmen om Skå.

Regionalradion

Sänds över P2- och P3-sändarna
inom respektive distrikt, nämligen:
Norrbottensdistrikt: Norr-
bottens län, Västerbottensdistrikt:
Västerbottens län, Nedre
Norrbottensdistrikt: Västernor-
rlands och Jämtlands län samt
Hälsingland, Gävle — Dal-
distrikt: Dalarna och Gästrikland,
Värmlandsdistrikt: Värmlands
län, Mellansvenska distrikt:
Örebro och Västmanlands län
samt Södermanlands län och
de södra och östra delarna. Östra
distrikt: Östergötlands län samt
södra Södermanlands och norra
Kalmar län, Västra distrikt:
Skaraborg, Älvsborg och Bohus
samt Hallands län, Smålands-
distrikt: Jönköpings, Krono-
bergs och södra Kalmar län, Södra
distrikt: Blekinge, Kristian-
stads och Malmöhus län. Dess-
utom sänds regionala program
över Stor-Stockholm och över
Gotland.